

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Kéziratok sem adhatók vissza.	Előfizetési a kiadóhivatalban vagy minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felolvasó szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadófelügyelő: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 30 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyitlitter soronkint 50 kr. Többesrész hirdetéseknek engedélyez
--	---	--	--	---

A néppárt revíziót követel!!

Karácsony!

A keresztény hit tanítása szerint a karácsony a béke ünnepe, a családi szentély és a vallási misztériumok megteremtője. Szóval a karácsony ünnepe kezdete azon ünnepkörnek, mely éles határvonalat húz a keresztény társadalmi élet és a régi pogány-világ között. A keresztény hit vitte a családba és társadalomba az erkölcsi ideákat; az Ur Jézus életéből és tanításából kisugárzó isteni fény vont be az öntudatos emberi lét működésének célját és eszközeit a szeretet zománcával. A keresztény hit és annak karácsonya tehát oly erkölcsi tartalom, melynek a misztériumok és a társadalmi tradíciók csak kiszínezői és visszatükrözői.

Ezen eszmék teremtették meg a keresztény társadalmat; ezen eszmék juttatták uralomra a tekintély elvét az államban és annak politikai működésében; ezen eszmék lettek a modern civilizáció és haladás alapvetői a tudomány, irodalom és művészetek révén, melyek mind bő és kimeríthetlen tárgyat lettek a szép, jó és igaz kifejezésére. És hogy ezen alapelvek mindaddig felszínen tudták magukat tartani, annak egyedüli ellenőre és fentartója a kath. Anyaszentegyház volt, mint Krisztus tanainak jogos és kizárólagos letéteményese, melynek kebelében a többé-kevésbé romlott szubjektív emberi felfogás soha erőre nem kaphatott és meghallgatásra nem talált. Most evvel szemben az egyháznak a pozitív isteni hiten alapuló intranzigens aliáspontja mindenkor érvényre emelte a

civilizált társadalom erkölcsi ideáit a végromlás veszedelmétől.

A vízőzön, Babylon, Jeruzsálem és Róma azon utjelzők, melyek irányában az ókori népek és államok az erkölcsi elzúllás stádiumába jutottak.

A társadalom regenerációja Krisztussal és a hierarchikus egyházszervezettel kezdődik. És úgy találjuk, hogy bármi elvi ellentét mutatkozott is a pogány szekták és a kereszténység között, e téren az egyház mindenkor ki bírta vivni szupremáciáját a tanításában rejlő tökéletes szellemi motívumok erkölcsi ereje által, melylyel szemben az emberi szenvedélyekre alapított vallás-rendszerek önmagukban hordták a felbomlás csiréit.

Az ujkori társadalom demoralizációja pedig ott kezdődött, a hol a pártúto emberi szellem a szenvedélyek teren találkozott egy rég letűnt erkölcsi világrend bálványával: az *önzés és korrupció* elméletével.

Erre a térre logikái sorrendben csak a reformáció vezette a kedélyeket, tág teret engedvén a szubjektív vizsgálódásnak oly téren is, mely a kinyilatkoztatás igazságait is problematikus értékű elvekké változtatta.

Ily természetű kérdésekben annál nehezebb volt a kath. anyaszentegyháznak a védekezés, miután a hittudomány a dogmatikus tételek mellett még számos oly kérdésekkel is foglalkozik, melyek vita tárgyát képezhetik ugyan, de a melyek csak akkor oldhatók meg a helyes határok között, ha erre nézve az eszmeharc a tárgylagosság és nem a fékevesztett szenvedélyek tárházából meríti érveit.

Ily körülmények között, illetőleg a szeretet és igazság mértékének túllépése következtében történt tehát, hogy egyesek a politikai háttér kedvező alakulásai folytán magában az egyház kebelében indítottak forradalmat a világegyház erkölcsi rendje el-

len, hogy különféle jogcímek ürügye alatt magukat emancipálják a karh. hit- és erkölcsstani tételek igazságainak hatása alól.

Ezen áramlat, melyet tulajdonképpen a protestantizmus vetett felszínre, szövetkezve a pozitív keresztény hit összes ellenségeivel, volt szülőanyja a mai napon liberalizmus név alatt ismert politikai irányzatnak. Hogy mi a liberalizmus fogalma, az meghatározva nincsen, azonban induktív módon azon következtetésre juthatunk, hogy az mindenütt és mindenben a keresztény vallás negációja: egy szálgalléru köpenyeg, melynek sem színe, sem formája nincs, melynek védőszárnyai alatt oltalomra talál zsidó, pogány, protestáns, szabadkőműves, sőt még »jó katolikus« is addig, míg a kath. egyház elleni küzdelem képezi a közös célt: mely lehet opportunistá, monarchikus, abszolutisztikus, republikánus, a szerint, a mint egyik vagy másik ut célravezetőbb; mely lehet német, magyar, szláv, francia, a szerint, a mint a helyi körülmények ezt követelik. Szóval a liberalizmus lehet minden, faj, vallás és nyelv különbség nélkül, — csak egy nem lehet, i. i. katolikus. A liberalizmus egy tutti-frutti, édes, savanyu, keserű ital, melyet mindenki élvezettel szűröcsöl, habár nem izlik is neki, csak azért, mert mások jónak tartják: a liberalizmus fából vaskarika, egy nagy abszurdum, melyet megfejtetni lehetetlen. Tulajdonképpen pedig a liberalizmus egy hóbotos divat, mely ma krinolinban, holnap pedig fűzőben jár és mindig hódítani, tetszeni kíván; a liberalizmus egy üres szó, frázis, melyből hiányzik minden ethikai tartalom, mely minden külső cifraságot magára szed; egy ujkori bálvány, mely előtt okos, oktalan térdet-fejet hajt a nékiül, hogy tudná miért; a liberalizmus egy bigott agyrem, mely a valóságban sehol nem létezik: a liberalizmus a ki-

gyó képébe bajt ördög, melynek célja Krisztus szellemét megsemmisíteni, a keresztény társadalmat romba dönteni és az embert elkárhozni. A liberalizmus egy kozmopolitikus áramlat, mely helyhez, időhöz alkalmazkodva a világ teremtése óta volt, van és lesz.

Béke! Oh mikor lesz béke! Soha mig jó és rossz egymással küzdeni kényszerítettnek. Béke lehet az egyes emberek szívében, a kiknek lelkiismeretében a bűn szerepet nem látjuk. Igen, a béke a szív nyugalma, a lelkiismeret jutalma, a melyre minden embernek törekednie kell. Ezt a gondolatot, ezt az érzelmet kelti a szt. karácsony emléke, de világbékét remélni nem lehet! Őljétek meg a bűnt, némissátok el az ördögöt és legyen szabad minden ami jó: ez lesz a liberalizmus helyes fogalma; ez lesz a nemes szabadelvűség diadala, a békeség hozsannája, ezt hirdették ma az angyalok: »Békesség a földön a jóakaratu embereknek!« Tehát csak a jóakaratuunknak ám, mert non est pax impiis.

Miller József.

A nemzetiségi kérdés.

Nem polemizálok. Nem is reflektálok azon elferditésekre és ráfogásokra, melyekre némely nagy lap a »Fejérmegyei Napló« programját érdemesítette.

De igen komolyan kívánok ezuttal hazánk nem magyar ajku és faju lakóiról megemlékezni.

Teljesen kielégítőnek és megfelelőnek tartom ma is azt, a mit *Deák*

Ferenc, *Eötvös* József báró és velök mi mindnyájan alkotmányunk visszaállítására és a népképviselői rendszer életbe léptetésekor mondottunk.

Megfelel az a helyzetnek s a népképviselői kormányrendszer követelményeinek, a demokraciának és a keresztény felfogásnak; megfelel mind annak, a mit a katolikus nagygyűléseken, nevezetesen a Budapesten, Pozsonyban és Székes-Fejérvártortotakon hangoztattunk.

Igaz az, hogy a keresztény szeretet körén kívül nincs kiengesztelődés és boldogulás. Azon állam, mely nem ezen sarkallik, a pusztulás magvát rejti magában.

Gondoskodnunk kell arról, hogy a hit, melylyel az egyház sirig kísér és vezet, a nép nyelvén hirdetessék, azon nyelven, melylyel szívére és elméjére hallhatni.

Mivel pedig nemcsak a templom és család, hanem az iskola is a nép erkölcsi nevelésének, a szív és elmebeli kiképeztetésének szolgál, az iskolában sem lehet a nép nyelvét a magyarisítás kedvéért kiküszöbölni; még a nép öregje, fiatalja nem bírja a magyar nyelvet, mig abba bele nem nyugszik.

De tartozunk ezzel a családnak is, a család egységének és erkölcsi hivatásának. Az iskola kiegészíti és folytatja a család nevelési hivatását, ezt néha helyettesíti is. De a család anyagi és szellemi léte kiegészítését leli minden tagjában. A gyermek és szülői egymásra utaltak, joguk van egymáshoz.

A nyelv szellemi kötelékét köztök kár nélkül megszakítani nem lehet.

Eddig is gondoskodtunk, ezenül is hivatásunk arról gondoskodni, hogy a haza minden nyelvű polgárainak mód adassék saját ügyeinek a közigazgatás és igazságszolgáltatás terén való eligazítására. Terhebb volt talán e feladat eleinte, ma már a magyar nyelv maga a legtöbb helyen elégséges; beleszoktunk és terjedett a magyarság; fog is terjedni, ha erőszakoskodásaink által annak útját el nem vágjuk.

Megvannak mindennek törvényes korlátai: és remélem, a politikai boldogság és tapintat és a tapasztalat tanácsát meghallgatják ezután is.

Mindebben pedig a művelődés, a civilizáció ma még inkább könnyíti helyzetünket. Ma már Európában alig van nép, mely beérné saját nyelvével. Elsajátítja másét, annak művein gyönyörködik, épül, azokból is tanul. Mi pedig vétkül rónánk fel nem magyar ajku hazánkfiának, hogy anyanyelvét szereti, azt műveli és irodalmát kegyeli? Sőt ellenkezőleg, nem remélhetjük-e, hogy mennél inkább művelődik, a miénket is megismeri és megszereti?

Örülünk, ha a haza minden polgára tanul és tud magyarul, ha mind inkább magyarnak érzi magát. Ennek ugy kell lennie, mert ez hazája. Ő magyar állam polgára. Közreműködik ebben törvényhozás, közigazgatás, társadalom. Mi is szívesen közreműködünk benne, de nem ám magasabb érdekek rovására, nem türelmetlenül, nem erőltetve. Az erőltetés ellenszégülésre való kihívás. A mesterséges

TÁRCA.

A csorda-pásztorokhoz.

Leszállt az egekől a földre az Isten,
Hogy földről az ember az egekbe keljen,
Nem kereste Isten királyok bitorát,
Felkereste itt lenn a szegény föld porát.

Ti csorda-pásztorok! ebből kell látnotok
Az Ur végzéseit, ebből érteétek itt,
A ti kezetekbe vagon ma helye-e
Az új haza sorsa, forduljon-e jobbra.

Vagy maradjon ottan lekötte, a hol van,
Istálló-jászolban, porban és nyomorban,
Vagy keljen e fényre, égi dicsőségre,
Porból és pokolból keljen-e az Égbe.

Töletek függ minden, ha veletek Isten,
Ugy ünnepejétek a karácsony éjét,
Hogy élni lássátok a magyar néppártot,
Uj-születni, tenni, dicsőségre kelni.

Mert most nincs dicsőség, nincs hiába béke,
Gyalázat a hitre, harc borult a népre,
Csak mikor a néppárt diadalt ül végre,
Akkor lesz dicsőség, akkor lesz csak béke!

Kálmán Károly.

A kísértet.

— A »Fejérmegyei Napló« eredeti tárcája. —
Irta: BECSKY LÁSZLÓ.

A gyorsvonat már két nap óta robbogott megállás nélkül San-Franciskóból New-York felé; a sivatagra már harmadszor ráborult az alkonvat homálya.

Az óriás kerekű mozdony a Prairieknék

abba a régióba jutott, amely a Mississippi folyam árterülete.

Tavasz volt s a nagy folyam kilépett medréből, országokra terjedő rónának hőmpolygató sötétsárga hullámai, amelyek csak a Pacifik-vasut töltéseim törtek meg.

Az étköz szalonba egymásután szállinkóztak be a hét napi gyorsutazásra kárhoztatott utasok. Az ablaknál egy hátradugott kezű angol állt, aki már negyed órák óta bámulta a sárga tengerhez hasonló hullámokat. Egyszer csak hátrafordult és így szólt az inspekciós gépészmérnökhez, aki a pezsgőző kompániában a szót vitte:

Na mérnök ur, ma bátran megengedhetné, hogy akár egész éjjelen át a hágesón üljenek a bebörtönzést gyűlölé utasok, mert ebben a víztengerben a vörösbőrűek nem jöhetnek a töltésig s nem láthatik le mérgezett nyíllal a kint húselöket.

— Nem hiszem — jegyzé meg egy francia — semmiesetre sem tudom elhinni, hogy nyilvánvalóan egy ilyen gyorsan robogó vonatról valakit el tudnának találni.

A mérnök egy pohár pezsgőt felhőrpintve így felelt:

— Egyáltalában nem szeretem, ha az utasok akár a kocsik tetején, akár a feljárt lépcsőkön tanyáznak, mert a vörösbőrűek nyilvánvalóan kívül egy hétezer mértföldes utban még sok ezer más veszély fenyegeti az embert. Hiszen ma már a személyzetet is megóvják attól, hogy kívül járjon. Lát-hatják az urak, hogy a Kossuth-kocsikat

használjuk; a folyosó főképp a kalauz számára való, de aki unja magát, az is sétálhat rajta.

— De uram, hiszen hét nap még az Atlanti tengeren gőzös hátán is végtelen hosszú, pedig ott van elég sétálni való hely.

— Hisz azt én is, meg a társaság is belátja azért engedek meg sokat nappal; de éjjel, pláne ilyen viharos éjjelen, mint a mai...

A mérnök nem folytathatta tovább mert a gépész úgy foglotta a vonat kerekeit a gőzfékekkel, hogy az utasok mind egymásra borultak. A pezsgő az asztalokról mind lefordult.

— Ez gőzfék és elengőz volt, mondá a gépészmérnök, sápadt arccal feltápászkodva.

A robogó vonat kerekei sikoltva csikorogtak s mire a gépészmérnök a mozdonyvezetőhöz ért, a vonat már megállott.

— Mi a baj?! kérdé a mérnök, a lucskos talajról a mozdonyvezető és a fűtő territoriumára ugorva,

— Itt fogunk háltni, felelt a mozdonyvezető.

A mérnök azt akarta kérdeni, hogy „miért?” de a szó torkán akadt, mikor a nyitott katlan ajtajából kisugárzó köszén parázs világánál meglátta az általa rettenthetlennek ismert angol flegmájú ember viaszsárga színű halálsápadt arcát.

— Mi baj van William barátom? kérdé a mérnök, remegő, bizalmas hangon.

erőszak már vajmi csekély értékű és maradandósága.

Ézért hibáztatom a publicisztikát, midőn a nem magyar ajkuak minden jogát megtagadja. Hát jogtalan valaki azért, mert nem magyar?

Bizony vannak annak is jogai! Először is mind az a joga megvan, a mely általán polgári és emberi jog; és meg van az a joga, a melyet különösen hazánk törvényei eddig is biztosítottak számára. És a jog mellett meg van a méltányosság iránti igénye és hivatkozhatik azon demokraciára és türelem ellenére, melyet a liberális sovíniszták is annyiszor hangoztatnak. És megvan képviselési joga, melyet a haza alkotmánya nem vont meg tőle sem.

Zichy Nándor gróf.

Loyalitás.

Magunk is mondjuk, mások se tagadják, hogy loyális népek vagyunk, mert hisz nem egyes tények, hanem az egész történelem bizonyítja, hogy a magyar nép politikai jellemének kidomborodó vonása az alkotmányhoz való szoros ragaszkodás mellett koronás urának szeretete, még pedig odaadó, gyermeki szeretete.

Mert a magyar nép loyálisága nem hideg paragrafusokon épül fel, hanem a szív belsejéből nő ki, kegyeletet, tiszteletet, szeretet s öndaadást egyesítve magában. Nem szükkölködik tehát azon tapintat nélkül sem, mely a koronásfő érzieltével való együttműködésre készlet, s mely elkerülteti nemcsak azt, a mi őt jogaiban sérthetné — hisz ez más lapra tartozik — hanem azt is, a mi érzieltét bántaná.

Ez a tapintat tehát nem engedné meg azt sem, hogy oly törvényekhez

kéressék a király kooperációja, melyek vallásos lelket indokolt aggodalmakkal tölthetik el. Mi ha mégis megtörtént, alapos aggodalmunk lehet, hogy a loyálisáson egy kis folytonossági hiány esett, melyet be nem foltozhat az a rideg különbségtevés korona s király személye közt, ugy okoskodván, hogy bár fáj is a királynak, de nem fájhat a koronának a követelt kooperáció.

Mert mikor loyálisáról van szó, akkor nekünk nem szabad merev distinkciókat felállítanunk, mert mi loyálisunkkal distinkció nélkül, osztatlanul adózunk királyunk személye iránt, kitől a lelkét, mely gondol és érez, elvonatkoztatni nem lehet. Következésképpen az igazi loyálisággal áthatott emlék, mielőtt kérő szándékkal lép királyra elé, nemcsak az ész szavára figyel, hanem a szívét is meghallgatja, mely talán nem egyszer fogja visszafordítani arról a küszöbről, hová a rideg ész talán lépni engedte volna.

Senkit se akarunk e hazában az illoyalítás kemény vádjával illetni, de ha az elmúlt események egyes kiemelkedő pontjain megállva, némi kis visszapiantást teszünk, sajnosan kell konstatálnunk azt a leverő tény, hogy az a tapintat, melyet fűnebb érintünk, s mely a loyáliságnak szükséges tartozéka — némi fogyatkozást mutat.

Mindenki emlékszik, milyen hosszadalmas tárgyalások előzték meg ő fellegével az egyházpolitikai reformokban levő eszmék elvi kijelentését is, s mily nehézségekbe ütközött indokolt aggodalmainak némi lecsillapítása. Mindenki tudja, hogy mintegy benső meg hasonlósba jutatták lelkét, midőn oly merev alternativa elé állították, melyből a kifelé vezető utat csak igen nehéz küzdelem s önlégyőzés árán találhatta meg. Egy kis tapintat ezt meg nem engedte volna.

Nem oly régen történt, hogy ő fellegé elbocsátotta ezt a kormányt s egy más férfit tüntetett ki bizalmával, meg-

bizván őt a kabinetlakitással. Azt a palota-forradalmat, mely erre kitört s mely a király őhajának érvényesülését gátoló meg, s mely egy érdekcsoport magafelerőszködését és a hatalomhoz való görösös ragaszkodását jelenté — egy kis tapintatot nem engedett volna megszületni.

A letárgyalt javaslatok szentesítésének valóban indiskréte sürgetését, az egész vonalon tapasztalt erőszakoskodást, és végre a radikalizmussal való testvéri ölelkezést, s a radikálisokkal való kacérokodást — egy kis tapintat eljettette volna.

Nem sok tapintatot mutat az a jelenség sem, hogy vannak emberek, kik iránt az egész udvar érthető idegenkedéssel viseltetik, s ez illetők érzik, mert éreznük kell, az ország látja, a népek beszélnek róla, sőt a helyett, hogy finom tapintattal szerényen visszavonulnának, görösösen ragaszkodnak a hatalomhoz, sőt azt is szívesen veszik, hogy némelyek fonyadt koszorukat tesznek fejükre, bár tudniok kell, hogy ezeknek illata illetékes helyen nem a legkellemebben érintheti az érzékeket.

De a legnagyobb tapintatlanságot akkor követik el, midőn a lábuk alatt meggingott talaj megszilárdítása céljából ismét „közvéleményt“ játszhatnak festett ruhák s bőséges görögűz mellett, ugy intézvé a sort, hogy ennek fényre a kabinet irodába is bevilágítson!

Valóban, ha a mérleg egyik serpenyőjébe teszünk a király figyelmét és loyálisát a *nemzeti akaratként elébe állított* szabadelvű reformok iránt, a másikba pedig a szabadelvű rendszertől is joggal megvárható tapintatot teszünk, — ez utóbbi igen gyorsan fog telfelé emelkedni!

Már pedig azt senki se mondhatja, hogy ezen viszonyok alkalmasak volnának ama bizalom megszilárdítására, mely uralkodó s nemzet között mindig és mindenhol szükséges, nekünk létszeresen drága és annál nagyobb gondal ápolandó,

— Valaki egy negyed óra óta figyelmeztet, hogy ne menjek tovább.

Vagy ez, vagy a fűtője bolondult meg, gondolta a mérnök s aztán hangosan mondá:

— Te William, a tudományát neki, — ki az a valaki?

— Mit tudom én, a mozdony előtt jár egy fertály óra óta. Különbö lehet, hogy a nagyanyám, akit haldokolva hagytam San-Franciscoba.

— S azóta mindig reá gondolsz, keveset alszol, sokat iszol és most ideges vagy, — folytatá a mérnök. Rögön ereszd meg a regulátort és lóduljunk New-York felé, mert, ha a botrányt folytatod, elcsapatlak!

— Egy lépést sem megyek; inkább itt maradok az elárasztott sivatagban.

— Te, nem térítettek meg azok a pokolra való, babonás methodisták?

— Én nem vagyok, nem voltam és nem is leszek még ezután sem babonás; de álljon fel a mérnök ur az én helyemre és ha nem fogja látni a kísértetet, becsület-szavamra mondom, hogy bevezetem a gépet akár a nyílt pokolba is.

A mérnöknek borsózott a háta attól a gondolattól, hogy a gépész vonakodnék a szolgálatát teljesíteni, minthogy más arra való ember nincs, s maga lenne kénytelen a vonatot célhoz vezetni.

Egyáltalában az általa komolyan ismert angol magaviselete végtelenül felizgatta.

— Jól van, William, — mondá és a

regulátort egy izgatott rántással indulásra igazította.

A mozdony akkorát rántott a vonaton, hogy a szorongva figyelő utasok ismét egymásra borultak. Es a vonat a setét éjszakában pár pillanat múlva ismét teljes gőzerővel robogett előre.

A mérnök hallgatag azezte a mozdony üveg ablakán át a látóhatáron zöldeskék színben csillogó lámpát, a mely a *Missisipi-híd* fejének közeledését jelezte.

A mérnök egyszerre csak sápadtabb lett mint az imént, a gépész s a szabályozónak hirtelen ellengőzt adva, rögön utána működésbe hozta a gőzfeket is.

A kerekék ismét csikorogtak s a mozdony közvetlenül a zöldeskék jelzőlámpa óriás előtt állott meg.

A sivatag mély csendjét csak a megáradt Missisipi félelmetes morajjal hõmpölgő hullámai törték meg.

— Hát nem megmondtam! — szólt a gépész.

A mérnök mereven bámult az üveg ablakra; de sápadt arca egyszerre csak kipirult és hangos, csaknem görösös nevetésben tört ki.

— Na, William, — mondá — mégis csak nagy szamarak vagyunk mi ketten!

— Vajjon miért lennénk?

— Ezért ni, — mondá — és a dupla üveggel ellátott mozdony ablaknak a keze-

Amerikában honos másfélarasos szárnyu, halálfeju pillangót vett ki az ablakköz-szerű üregből.

— Látod William, ennek ültünk fel; ez repkedett a fõlhomályban és mi ideges állapotban ezt néztük kísérletnek.

— Való, a mi való; de azért én mégis azt tartom, hogy nem jó lesz tovább menni, mert bármint van is a dolog, mind a ketten ugy láttuk, mintha valaki intett volna, hogy álljunk meg.

— Eh, mit, teljes gőzerővel előre!

— Én nem megyek!

— Hát mit akarsz?

— Legalább is azt, hogy gyalogosan csináljuk meg a vonalat vagy két mértföldnyire; ha ezen belől nincs akadály, mehetünk.

A mérnök ismerte az emberét, tudta, hogy azt fenyegetéssel nem lehet kapacitálni. Gondolta magában, két mértföldnyi gyaloglás mégis csak kisebb strapa, mint őt napig inspekiózni a mozdonyon.

— Gyere no, ütött volna minden babonás emberbe a menykő, mondá, egy fákyát meggyujtva.

A mint a hid közepe tájára értek, mind a ketten vissza hökkentek.

— Hát nem meg mondtam, — szólt a gépész — egy diadalmas proféta ihlettségével az areán mutatva maga elibe.

Az óriás vashidat derékban szakította ketté a Missisipi árja.

mert még fiatal csemete, mely a kisebb sebeket is érzékenyen megszenved. És a nemzet komoly elbirálását várhatják azok, kik ezen feltett csemetének rohamos növekedését csak rövid időre is megakaszthatják!

Mi pedig legyünk rajta, hogy azon nehéz gondok, melyeket a vallásos érületet sértő tapintatlanság vont a vallásos király homloka fölé, a *vallás jogainak érvényesítése által* elsimittasának, a tovább élvezhessük atyai jószágának kiáradó szeretetét, melyet a hűséges magyar nemzet oly örömmel számolt legfeltehetően őrzött kincsei közé!

Bárdossy Géza.

BELFÖLD

A helyzetben tegnapi nem állott be változás. Az új kabinetalakítás csak a hét közepére várható. A király, mint azt már jelentettük, csütörtökön Budapestre jön s ekkor Wekerle előterjesztése a következő politikusokat fogja magánkihallgatásokon fogadni: A képviselőház tagjai közül: Bánffy Dezső báró elnök, Perczel Dezső alelnök, Tisza Kálmán, Széll Kálmán, Andrássy Tivadár gróf, Podmaniczky Frigyes báró, Falk Miksa dr., Darányi Ignác dr., Apponyi Albert gróf, Horváthy Nándor és Szapáry Gyula gróf; a főrendiház tagjai közül: Szlávay József elnök, Zichy Nándor gróf, Károlyi Tibor gróf, Orozy Béla báró, Komény Kálmán báró, Festetics Tasziló gróf és Dessowffy Aurél gróf. A képviselőház e hó 28-án ülést tart, melyen a kormány bejelenti lemondását és ennek okait. Budapesti politikai körökben koalíciós kormányról beszélnek, mely hivatalos volna a pártok közötti ellentéteket a kiegyezés alapján kiegyenlíteni. Akármilyen történik, a *kath. neppárt* szilárdan ragaszkodik eddigi álláspontjához.

Kath. hölgyek olvasó köre alakult e hó 16-án Lőcsén. Az egyesületnek könyvtára van, azonkívül szavaltokkal, zenés és ének előadásokkal egybekötött felolvasásokat fog rendezni. Elnöke Csáky Gyuláné grófné.

Kálnoky bukása. A „Politikai Hetiszemle” legújabb „eredeti értesülése” az, hogy Kálnoky gróf külügyminiszter legközelebb lemond s hogy utódján Szógyény-Marich László berlini nagy követ van ki szemelőre. Kálnoky bukásának oka a citált lap szerint a Wekerle és Kálnoky közt az egyházpolitikai akció megindítása óta fennálló ellentétben keresendő.

KÜLFÖLD.

A pápa a jövő év március havában konzorciumot fog összehívni s ezen — a „Cas” római értesülése szerint — négy új bitorost fog kreálni. — *Franciaországban* a párisi haditörvényszék a hazaáruló Dreyfuss kapitányt deportációra ítélte.

Telefon-jelentések.

A válság.

Budapest, dec. 24. (Saját tudósítónk telefon jelentése.) A liberális párt igen ol van keseredve, mert Wekerle katolikus főurakat is ajánlott a királyi magánkihallgatásokra. A függetlenségi párt meg azért van elkeseredve, mert Wekerle az ő vezetőembereiket teljesen mellőzte. A párt ezért a pénteki ülésen keményen akarja megtámadni Wekerlét. Bánffy Báró ma péntekre összehívta a képviselőházat.

TÁVIRATOK.

Zágráb, dec. 24. (Ered. táv.) A tartományi gyűlés mai ülésén a költségvetés folya-

mán két fontos ügy került szóba: — A va-l-lás ügy és a magyar nyelv oktatása. — A liberálisok óhajtanak behozni a polgári házasságot, mert Horvátország vallásügyi mel az 1855-iki konkordátumon alapulnak, de mégis tartózkodnak a radikális újítástól, mert azt tartják, hogy a horvát nép ezekre még nem eléggé „érett.”

— **Páris, dec. 24.** (Ered. táv.) A sajtó osztatlan tetszéssel fogadja Dreyfuss elítélését és sokan sajnálják, hogy a hadi törvényszék nem hozhat halálos ítéletet. Dreyfuss tegnap a börtönben öngyilkossági kísérletet követett el, mely azonban meghiúsult.

London, dec. 24. (Ered. táv.) Egy Yokohamából érkezett távirat szerint a japán sereg 7 mérföldnyire Haitoa-Csi-Hengtől rábukant Zung kínai tábornok 5000-nyi seregére. Öt órai heves küzdelem és négy roham után Zung teljesen megveretett.

Róma, dec. 24. (Ered. táv.) A pápa tegnapi fogadta a kardinálisok kollegiumának üdvözlőlevelét a karácsonyi ünnepekre és válaszában a kath. egyház nagy és örök misztioziójáról beszélt. — **Ignatiev** tábornok ma notifikálta Umberto királynál II. Miklós cárral a trónralépését.

Karácsonyi levél.

Budapest. 1894. december. 24.

Nagyságos asszonyom!

Mialatt ezeket a sorokat a papíron végig szántom, a lelkem messze elkalandoz és látom kegyedet, a mint a meleg szalóban sürgő-forgó és készülődik a karácsony szent estjére. A fehér lepellel borított asztalon emelkedik a karácsonyfa; cifra láncok, aranyos-erüstös szálak, keresztül-kasul futnak illatos zöldség s kegyed most épen azon fázadozik, hogy a sok összevágásról cseccsebesést: cukrot, diót, narancsot avagy almát, minél szebben minél sűrűbben reáaggassza. Az a kicsi filigrán konyhafőszerezés, meg az a kerékszemu, szökehajja bábu, amit a kezében tart, bizonyára a Margitkéé lesz, az a csillogó huszárkard és a cifra csákó pedig ott az asztalon a Pistikának jut. Mindegyiknek az, a mit kívánt.

Aztán leül a karosszékre, a férje is bejön és mindketten szemlét tartanak a végzett munka fölött. Minden jól van, hiba nincs, nem is lehet. Hiszen a szülői szeretet tiszta fénye aranyozza be még a legesekelebb tárgyat is . . .

Es már leszál az este, a kis Jézus születésének estje; ártatlanok öröme, szegények vigasztalása. Kigyulnak a karácsonyfa gyertyácskái, mindmeganynyi angyalszem az égnek sötétjében; megnyílnak az ajtószárnyak s a csengettyű éles szavára befutnak a gyermekek: a kis Margit, a Pistika és . . . és a kis Jézus isteni szeretetének ártatlan öröme, tiszta boldogsága lopózik a szivekbe, ül ki az arc piujára és ragyog a szemek nedves sugarában. A gyermekek tapsolnak, nevetnek, körülfutások az asztalt és nem tudnak betelni lelkük örömeivel; Kegyed pedig a férje vállára hajítja a fejét, hallgatok mosolylyal szemléli az apróságot; a gyertyavillogás, az aranyos-erüstös jószág ragyogása, a balzsamillat, a mit a karácsonyfa terjeszt maga körül, édes emlékekbe ringatja a lelkét; újra gyermeknek érzi magát, gyermeknek az anya ölében, gyermeknek a karácsonyfa ragyogó világában. És a mint a lelke a boldog malton évdődik és a mikor maga előtt látja a boldog jelent, kiárad szívének tengere s az anyai szem tiszta tükrén megjelen a boldogság csillogó harmata; magához öleli szeretett, csókokkal borítja az arcot, az ártatlan szemeket, a kis csókokat, a beszéd szájacsokát s nem tud mást mondani, mint csak ezt: Köszönöm néked Istenem! . . .

Nagyságos Asszonyom! A karácsonyfa illatos légkörében, a kis Jézus szeretetre tanító jászolánál a multnak és jelennek szívet-lelket melegítő boldogságából ne feledje ki a jövőnek boldogságát. Nézzon csak bele a jövő homályába. Oh, az a szegény jászol és a karácsonyfa szelid fénye megkönnyíti kegyednek a látást. Ugye rideg, ugye fénytelen?

Nagyságos Asszonyom! kegyed szívére

szorítja gyermekeit, remegve kéri önmagától: mi lesz majd velük? Hiszen ott lehetetlen a boldogság? Ne féljen. A bethlehemi jászoly, a karácsonyfa szende sugárfénye azt mondja: lehet. Azt mondja: a ki Istenét szereti, a ki tud hinni, remélni és a ki nem szegély térdre borulni, hogy imádkozzék — az előtt nyitva áll a jövő boldogsága.

Nagyságos asszonyom, tanítsa hát meg gyermekeit a bethlehemi jászoly, az Isten szeretetére; tanítsa meg őket hinni, hinni rendületlenül, hogy miként a karácsonyfa szelid világa, a hit vigasztaló fénye ragyogja be életünk nehézs és sötét útját, plántálja szívünkbe a remény örökzöld virágát, melyet, miként az erdő tünde fenyvét, le ne hervaszthatasson, ki ne ölhesen az élet perzselő melege és fagyasztó szele; tanítsa meg őket az imádságra is, imádkozni szívből, hittel és szeretettel, hogy, ha majd egyedül állnak az élet harosában, a csüggedés és kísértések nehéz perceiben az Isten szeretetében találják meg azt a vigaszt, amit a földön hiába kerestek.

Nagyságos asszonyom, ez a boldogság titka! És a bethlehemi jászolnál s a karácsonyfa szelid világánál tanulhatjuk meg az élet bölcsességét! Boldog ünnepeket kíván Sz — c.

Városi és vidéki hírek.

— **Összes t. olvasóinknak, munkatársainknak és elvbarátainknak boldog ünnepeket kívánunk.**

— **Lapunk legközelebbi száma** csütörtökön este jelenik meg.

Hátralékos vidéki előfizetőinket kérjük a lap további küldésére **iránt mielőbb intézkedni.**

Mai számunkhoz, melyet 9000 példányban küldünk szét, postatartalványokat mellékelünk az előfizetési pénzek bekielérésére. Lehetetlen bárkinnek is el nem ismernie, miszerint lapunk előfizetési árát oly olcsóra szabtuk, mely csak tömeges megrendelések esetén fogja fedezni azon újabb díjazásokat, melyeket elvünk terjesztése érdekében olvasóinknak hoztunk.

— **József főherceg — tiszteletbeli orvos.** A községi és körorvosok országos egyesülete egyik legutóbbi ülésén József főherceg tiszteletbeli tagjává választotta. József főherceg, aki az utóbbi időben Würshofenben időzött, Alesuthra megérkezve, főudvarmesteri hivatala utján levélben tudatta Lőrinczy Ferenc újjal, az egyesület elnökével, hogy a tiszteletbeli tagságot elfogadja s egyszersmind öt darab aranyat küldött az egyesületnek.

— **Főhercegeink Kisjénőn.** Az ágyai vadászterületen folytatálagosan tartott második udvari vadászaton József Agost és László főherceg két-két, Esterházy László gróf pedig egy vaddisznót ejtet tel.

— **Atzél Béla báró adománya.** A t z é l Béla br. orsz. képviselő, mint nekünk Moórról írják, a moóri korcsolyázó és lazontennis-játék-pályára 2000 frtot adott. Építettek is egy csinos kis házat, a hol Moór közönsége igen szépen elszórakozhatik. Igaz, hogy szüksége volt erre is a közönségnek, de véleményünk szerint, sokkal égetőbb a szükség a tanügy terén. Ha tehát a báró például tanügyi vagy egyáltalában közmívelődési célra adta volna a 2000 frtot, jótéteményében szegény és gazdag egyaránt részesült volna.

— **Veszprémi Jenő szinigazgató** tegnapi délelőtt. Arcából Székesfejérvárra érkezett. A fürdő nagyon jót tett egészségének, megrongált szervezete egy kissé erősödött. A hosszú ut azonban nem vált javára s most néhány napi pihenőre van szüksége, hogy uti fáradsalmait kinyugodja.

— **Eljegyzés.** M a g y a r János vassági adósisztágnak tegnap eljegyzte W é b e r Gusztáv rendőri biztos kedves leányát, Mariakát.

— **A város közgyűlése.** H a y r a n e k József polgármester e hó 27-ikére d. e. 9 órára rendes havi közgyűlést hívta össze városi bizottság tagjait. A közgyűlés programja 31 pontból áll, melyek közt a legnevezetesebbek ezek: tagválasztások különféle bizottságokba, belügyminiszteri leirat a tanítói fizetések rendezése tárgyában, a tanács előterjesztései a szegény ügy, az állatvédő szabályrendelet, a siket némák iskolája segélyezése tárgyában. Szabolcsmegye átirata az árva vagyon biztosítása tárgyában. *Ar 1894: XXXI, XXXII, és XXXIII. t. cikkek kihirdetése.* A jövő évi képviselő-választók névsorának bemutatása és a tanács előterjesztése a szükségesnek mutatkozó póthitel megszavazása tárgyában.

— **A török tüzoltóság szervezése** Törökország, az állítólagos „beteg ember” rohamosan halad előre, sőt egyben-másban túl is tesz rajtunk a civilizált nyugaton. *Széchenyi* Ödön gróf pása, a konstantinápolyi tüzoltóság parancsnoka egyik székesfejérvári barátjához intézett levelében azt írja, hogy e hó elején megkezdették az egész török birodalomban a tüzoltóság szervezését. A szervezet munkálatainak oroszán része természetesen *Széchenyi* pása vállaira nehezedik, de a legnagyobb magyar fia örömmel dolgozik és fáradozik, mert — mint idézett levelében írja — „az ügy előre halad és ez a fődolog.”

— **Özvegyek karácsonya.** Ö z v. O r s o n i t s Istvánné hagyományából *Seidel* Lajos rendőrfőkapitány karácsonyi alkalmából 39 szegény özvegyet részesített segélyben.

— **Változások a városi bizottságokban.** A csütörtöki tartandó városi közgyűlésen *Tóth* István főjegyző bejelenté, hogy a f. év végével egyes tagok kilépve az egyes bizottságokból, szakosztályokból és választásokból, a megüresedett helyek újra betöltendők. A változások ezek:

A *közigazgatási* bizottságokból kilépnek: Alaghy Dezso, Dietrich Sándor, Pálffy Károly, Tóth Aladár, Farkasdy Duszó. — Az *igazoló* választmányból: Liszits István, Pálffy Károly, dr. Pellet Ödön, Tóth Arthur és Tóthényi Antal. — A *számonkérő* székéből: Madaras Lipót és Dietrich Sándor. — A 10vártó bizottsámból: Karl József elnök. — A *pénztári napi biztosok* sorából: id. Almásy Ferenc, Almásy János, Bierbauer János, Dieballa György, dr. Eder József, dr. Fanta Adolf, Flaskár József, Galambos István, Havranek János, Herzeg Ignác, Kovács Pál, dr. Kövesi István, Liszits István, Madaras Lipót, Pálffy Károly, Sahlammadinger Alajos, Sahlammadinger Antal, Schmiel Károly, Szammer Imre, Szelke Kristóf, Szommer Mór, Tóth Arthur, Vajmár Ferenc, Wéber Károly, Say István, Marshall Nándor, Farkasdy Dezso, dr. Neumann Bernát. — A bizottsági tagok sorában történt változás folytán egy-egy hely üresedésbe jött az agg és szegényügyi, valamint a számfelülvizsgáló bizottságban s a közegészségügyi szakosztályban.

— **Az árvaház karácsonyfájára** adományozás utján összesen 119 ft 50 kr. folyt be. Azonkívül többen könyveket, rajzfűzeteket, zsebkendőket stb. adakoztak a karácsonyfájára.

— **Hirtelen halál.** *Stiegler* János Székesfejérvári polgár tegnap délután 4 órákor hirtelen meghalt. Halálának oka ismeretlen.

— **Felháborító eset** történt e hó 21-én reggel 8 órákor a város-ház-téren. A mondott időben ugyanis egy szent ferencdi pap a palotaváros felé haladt, hogy ott egy haladoktól ellásson az utolsó szentséggel. Mikor a pap a „Kreuzler Sámuel és fia” kereskedéshez ért, *Harangozó* József székesfejérvári lakos (apáca-utca 6. szám) meglátva a papot, mint vallásos katolikus tértdelt, levette a kalapot s így maradt, míg a pap el nem haladt mellette. A bensős vallásosság a szép megnyilatkozásán nem botránkozott meg senki, csak a Kreuzler-féle kereskedésnek egy mózes vallásos segéde, aki gúnyosan részelt *Harangozó*ra: Buta, miért térdelt le? s aztán olyan kifejezésekkel is illette *Harangozót*, a melyeket jó izlésűnek tiltójaink. A szemtelen kereskedő szeredelt, mint halljuk, már feljelentették vallásbáborítás miatt a rendőrségnél és mi határozottan elváltjuk, hogy a hatóság nem fogja büntetlenül hagyni egy éretlenkedőnek olyan csele-

kedetét, mely nemesak városunk kath. polgárságát felháborítja, hanem bizonyára jószándokodán hitorsorosában is visszatartászt szűli.

— **A szőlőhegyi lakokoltatás.** Rézletesen megírtuk annak idején, hogy *Seidel* Lajos rendőrfőkapitány rendeletet adott ki, mely szerint a szőlőhegyi lakosoknak el kellett volna hagyni szőlőhegyi otthonukat. Mint tudjuk, *K o l m a n n* n Ferenc és társai ez ellen tiltakoztak, s ez ügyben a belügyminiszterhez is folyamodtak. A belügyminiszter azonban kérvényüket elutasította s a főkapitány, illetőleg a tanács határozatát helybenhagyta. *Seidel* Lajos főkapitány tegnapelőtt maga elé hívta a szőlőhegyi lakosokat és komolyan figyelmeztette őket az engedelmességre, mert — ugymond — a további ellenszegülés felemészthető csekély vagyontuk.

— **Helyreigazítás.** Legutóbbi számunknak „A vonat elé vetette magát” c. hírére vonatkozólag megjegyeztük, hogy az öngyilkos nem *Pingicser* János géplakatos volt, hanem *P e t r á c s* István cipész-legény.

— **Haláloság.** Mint részvétellel értesülünk, *S z é p* József negyed éves orvosnövendék, városunk szülőtte f. hó 22-én esti 7 órákor Budapesten régi tudóbajában meghalt. Ö. v. f. n.

— **Tűz.** A Sebadbattány községhez tartozó *E m m a* Róza szőlőhegyen *Tóth* György hegyőr és *P i l l e r* János kunyhóiban tűz ütött ki. A náddal és zsupszalimával fedett vaskók a benne levő szőlőkarókkal s csekély értékű ingóságokkal együtt porrá égett.

— **Megőrült asszony.** A győri illetőségű, *Székesfejérvárat* lakó *Ö v. K o m p o l i e s* Antalné már régóta elmesvarban szenved. Azonban e hó 20-án éjjel kitört rajta az őrzöngés, összetört mindent s kiszaladt az utcára. Ott oly nagy lármát csapott, hogy az éjjeli őrzőjrat a városházára kísérte, honnan csak tegnap délelőtt eresztettek szabadon. De aig hogy kiért a városházából, ismét őrzöngésbe esett s jajveszkelve végig szaladt a palotai s a sas-utcán. A rendőrség erről értesülve a városházra, onnan pedig a városi kórházba szállította a szerencsétlen nőt, kit ma vagy holnap át fognak vinni a megyei kórházba.

— **Éltűnt fia.** *H e l y e s* Ödön helybeli illetőségű róm. kath. 10 $\frac{1}{2}$ éves, IV. elemi oszt. elemi osztályú tanuló f. hó 1-én hazulról eltávozott s azóta nyoma veszett. A kis gyermek külseje: arca kerek, haja gesztenyebarna, szeme szürke, szája nagy. A székesfejérvári rendőrfőkapitányja felkérte az összes hatóságokat, hogy nevezett feltalálás esetén a székesfejérvári hatóság-hoz kísérjék.

— **Körösés.** Sulyos testi sértes vétségével vádolt *M i k l ó s* Sándor napszámos, a ki legutóbb Budapesten lakott, Szvetenai utca 12 szám alatti lakásáról nyomtalanul eltűnt s a valódi kir. lakásáról most elrendelte a körözését. *Miklós* személyleírása a következő: 29 éves, manyi születésű, nős, 3 gyermek atyja, közép termetű, arca hosszás, haja gesztenye színű, szakállt nem hord, szeme sárgás, szemöldöke barna; különös ismertető jele, hogy fél szemére vak.

— **Megszűnt járvány.** Sárbogárd községben a már hetek óta uralkodó kanyaró-járvány megszűnt.

* Felhívjuk a t. olvasóközönség b. figyelmét *Kövy* Ede hirdetésére.

Irodalom és Művészet.

— **Verőfény.** *E g l y* Mihály, lapunk munkatársának, kinek tollából mai mellékletünkben is szép elbeszélést talál az olvasó, „*Verőfény*” cím alatt s általunk már többször ajánlott s most megjelent tárcakötetét a közönség oly nagy tetszéssel fogadta, a minővel napjainkban csak kevés írónak első kötete találkozik. Pedig a kötet kiadását nem előzte meg az irodalmi jóharatók és klikkek által előre csinált reklám. *E g l y* dolgozatai a szó szoros értelmében vett tárcák. Rövid a cselekvényük, mely a való élet

egy-egy mozzanatából indul ki és gyorsan siet a végkifejlés felé. Tárgyait a társadalmi, katonai és a saját belső életéből veszi. Alakjai jellemének fonák oldalait, esznek egymással való összetűzősét állítja szemünk elé s mindezt oly ügyesen, annyi humorral, néha komikummal, hogy önkéntelen nevetésre ingerli az olvasót. Nem dolgozik ugyan erős színekkel, maradandó hatásra sem számít, de a mit nyújt, elég arra, hogy néhány verőfényes órát szerezzen. Könnyed meséit ugy adja elő, mintha egy gömbölyű képű, mindennel megelégedett, régi táblabíró egy modern újságíró tollával vetette volna papírra azokat az egyszerű és mégis oly jóízű humoros meséket. A szent Gellért-nyomdából kikerült, 158 oldalra terjedő s tizenöt tárcát tartalmazó kötetnek ára füzve 1 forint, csinos vászonkötésben 1 ft 60 kr. Megrendelhető a szerző címén, Budapesten, Zöldfa-utca 43. szám alatt.

— **A kath. egyetem javára.** Szép és utánzást érdemlő tette határozta el magát *K o l m á r* József, nyug. káplán Pozsonyban. A 75 éves aggasztán, ki ifjúkorában katalizált s aztán a tanári pályára lépe buzdón és sikerrel művelte az irodalmat, most a „*Világnézetek szatirák-és epigrammokban*”, egy kötetet ad ki, melynek tiszta jövedelmét a kath. egyetem javára szenteli. A kötet már ezért is a legmelegebb pártolást érdemli, ára csak 2 ft. Rendelhető a szerzőnél, Pozsony, káptalan-utca 13.

— **Színház.** Szombaton Suppénak „*A gascognei nemes*” c. operette került színre. Az előadás nem sikerült valami fényesen. A kar énekében nem volt összhang. *P o s f a i* Ellát (Mary) hangja erejének kifejtésében köhögése megakadályozta *E r d ő s* (James) játéka egy kissé nehézkes, hármas szerepre épen nem való, hangja és kiejtése a lassu menetű énekeknel erős s érthető, a gyors tempó azonban érthetlenné teszi. *T i s z t a i* (Rupenel) mint mindig, ez este is megkacaglatta a közönséget. *H a t v a n i n é*, *H a t v a n i*, *D é r i*, *S z a t m á r i* jól játszottak. Suppé melodikus zenéjét követés, de hálás közönség élvezte. (k)

A zóna előadás nem vonzott nagy közönséget vasárnap d. u. a színházba, pedig *T i n ó d i* Lajosnak „*A tündérhaj*” c. bohózata elég jó előadásban került színre. *T i s z t a i* (Janosi) remekelt. *O l á h n é* (Sexerliné) régi modorával, *K o m l ó s i* (Irma) szokott kedvességgel játszott. *S á r d i* (Vaksi) ügyetlenül esett, mindamelllett komikus professzor volt. (k)

Tegnap este sokkal kisebb publikum jelent meg az előadásban, mint az eddigi vasárnapokon. Az előadás egy kissé vonatott volt. „*Az asszony verve jó*”, *L u k á c s i* Sándor eme népsziműve nagyobb élénkséget, közvetlenséget követel. A legjobb alak *K o m l ó s i* (Vica) volt, a kiből jól esett szemlélőnk a naiv, szerelemét titkolni nem tudó, falusi kis lányt. A nyelvet, zsembes falusi asszonynak hű mása volt *O l á h n é* (Boris). Komikus szerepüket egyesén játszották *T i s z t a i* (Pilatus) és *S z i l á g y i* (Dudás). *M e z e i*, *H a t v a n i*, *H a t v a n i n é*, *S z a t m á r i*, *D é r i* és *P o s f a i* nagyban hozzá járultak az est sikeréhez. (k)

— **Uj divatlap.** Lapunk előfizetőinek melegen ajánljuk „*Az évszak*” című divat-és-kézmunka folyóiratot, szépirodalmi melléklettel, melynek első száma *F á y l n é* *H e n t a l l e r* Mária szerkesztésében és *G r i l l* Károly cs. és kir. udvari könyvkereskedő kiadásában most jelenik meg. A páratlanul szép kiállítású lap a legújabb divat-és kézmunka újdonságokon kívül hoz mulattató olvasmányokat, háztartási, kortézet körébe vágó cikkeket, állandó könyvszemlét tart fenn, mely rovatában kiválóan a nőket érdekli könyveket ismertetik, érdekes közleményeket nyújt a művészet, társasélet köréből, továbbá különös figyelmet fordít a nők világában előforduló eseményekre. Vidéki előfizetőinek minden kérdésére legszivesebben válaszol és esetleges jó tanácsokkal szolgál. „*Az évszak*” megjelenik minden hó 1-én és 16-án

szines borítékban és szinezett divatkép-, valamint szabás-iv melléklettel. Előfizetési ára a sárga kiadásnak (évenként 28 szines divatképpel) 1 évre 6 frt, 1/4 évre 1 50 kr.). A zöld kiadás (évenként 12 szines divatképpel) ára: 1 évre 4 frt, 1/4 évre 1 frt. Mutatványszámok ingyen bármely hazai könyvkereskedés vagy a kiadó Grill Károly és. kir. udvari könyvkereskedésében Budapest, V., Dorottya-utca 2. sz. kaphatók.

Közgazdaság.

Csak bátran előre!

Budapest, 1894. december 23.

Németországból jelentik, hogy a kereskedők még soha oly rossz karácsonyi üzletet nem regisztráltak, mint az idén. A nagy birodalom közép és kisebb városáiban, melyek a földműves osztály kereskedelmi központjait képezik, különösen szomorú a helyzet — mert a mint a jelentés mondja — a gazdaközönség nem vásárol az idén.

Íme! Németország kereskedői jelentik ki, hogy a gazdaközönség nem vásárol. Tehát rosszul megy a mezőgazdaság dolga s ezért szinte megakad a kereskedelem, munkanélkül sáplódik az ipar.

Es ez egy oly birodalomban panaszoltatik fel, a hol a mezőgazdaság az iparral egy fokozott áll.

A magyar mezőgazdaság létalapját képezi ennek a liberális uralom alatt sáplódó magyar államnak. Mit fogunk majd mi regisztrálni az eddigiek után akkor, ha az Isten áldása csak egyszer nincs velünk?

Mert ha nincs velünk a Mindenható, hiába küzdünk. A természet erőjével csak megbirkózunk, úgy a hogy, de a legfelsőbb hatalom romba dönti munkáinkat, ha elbizakodunk és hódolunk tovább is annak az iránynak, a melynek egy negyöd század óta rajja lett a magyar nép.

Idegen szellem, a magyar nép észjárásától idegen áramlatok fészkelődtek be, a melyek a mammonimádást helyezik az egy és igaz Isten imádása elé. Arany, ezüst, értékpapír ott található a nagy közgazdasági forgalomban — az aranyborjú ragyogó teste körül örületes tánc folyik, de a bázma csarnokaiból származva van az Isten fogalma.

Es az ideges arany- és pénzszerezési mániában szenvedő időkben a per centek és osztalékok, árfolyamok és prémiumok üzleti korszakában van-e a mi intőző hatalmasaink között, a ki Edward királylyal kérdezi, hogy jól érzi-e magát a nép, van-e viruló gazdagságából anyai, hogy boldognak érezhesse magát? Nem kérdezi, nem törődnek azzal, az adót pedig kipróbálják kegyetlenül. A kik a néppel éreznek, azokat elnyomja most még a hatalmi érdek, a kik magyar közgazdaságot akarnak, hogy a nép boldogulhasson, azok küzdenek is, hogy a magaszos célt elérjék, amde ideje, hogy az agyon-

sanyargatott magyar nép végre valahára észre térjen és ismerje föl a liberális frázisokban rejlő csalétket. Ne sopánkodás, ne kesergő panaszolgatás hangozzék föl jövőre, hanem legyen a magyar nép egyértelmű abban, hogy boldogulását e hazában csak akkor fogja elérni, ha öntudatosan működő, igazi és őszinte barátait követi, a kik Istenben vetett bizodalommal fáradoznak azon, a mi után e nemzet éveken át sopánkodik.

Es mit tudott a mi földművelésügyi kormányunk, ennek a tisztán mezőgazdasági államnak liberális kormányra javasolni, mert tonni nem tud? Azt mondja, hogy legyen a mezőgazdaság még belteresebb. Pedig tudhatná, hogy az intenzív kultúra nálunk még a legkedvezőbb viszonyok között sem lesz képes oly nagy mértékben fejlődni ma, hogy azt a jelen válságban a gazdák boldogulására jelentősen tényezőnek vehessük, mert az olesó forgó tőke hiányzik, a melyet az intenzív termelés elfogyasztott eszközeinek beszerzése s a fokozottabb munkáserő költségei igényelnek. Ezen ugyan az állami hozzájárulással létesülő 10 milliós agrár-bank sem fog segíthetni.

Tehát banküzletnek akarják kiszolgáltatni, idegen tőkének, a magyar gazdaságot! Ez rávall a modern irányra! Ezzel akarják jövöttonni a mulasztást, az elhanyagolást, annak az osztálynak elhanyagolását, a mely vérvél védelmezte és munkájával egy ezredév viszontagsága között fontartotta a hazát!

Távotzassuk ol a magyar nemzet szemeiről a hályogot, ez a műtét nem fájdalmas, de következményeiben üdös.

A magyar közgazdaságba esőpöktessük bele a magyar nemzet érzelmeinek melegét, a nemzeti öntudatot és honosítsuk meg a keresztény irányt e téren is.

Ott van előttünk Olaszország szomorú példája, a pénzügyi erőtelenség modern megtévesztése! Ott van Franciaország Panamája, melylyel karöltve jár a nemzetfelforgatók istentelen igyekezete a társadalom ellen, ott van Németország szocializmusa féktelenkedésével, ott van Görögország financiaiis tönkrejutása. Intő példák nekünk a jövőre. Válassz magadnak irányt magyar nép! Csak bátran előre!

Aldor A.

— **A moóri szállók.** (Moór, dec. 22. Saját levelezőnkől.) Ha a tél bo nem állott volna, Moórott a szállómunkát még most sem végezték volna be, de a kemény tél megérkezte folytán abba kellett hagyni azt. Az ideai döntés, de kivált a sok új szálló roppant munkát adnak a lyukakbéli tárgyázással s így a szegény napszámos mindig elég dolgot talál, de nem is olesó a napszám, mert még a mult héten, tehát ezen rövid napokban is 60—70 krt fizettünk a rigolirozásért. A sok új szálló-csinálás roppant trágyát igényel s Moórott, valamint a szomszéd községekben már nem kapni trágyát, mert az uj szállók azt mind el-

nyelték. A trágyának Moórott és vidékén hallatlan ára van, egy kis rövid szekér trágyának az ára 4—5 frt s kinék nincs vonyósa, a kivitelért is 50—60 krt fizet szekerenkint. Megtörtént az őszszel, hogy Győr-ből vagon számra hozták trágyát, de így is öt frtba került székija.

A bor ára hanyatlott, a kereslet csekély, miért is a kisebb termelők szivesen adnak borukat 24—23 krtért, azonban a nagyobb termelők még mindig 26—27 krra tartják literjét. Ha azonban tekintetbe vesszük a lanya üzleteket, későbbben ők is szivesen olesóbban fogják adni. Az ó-borok ára 30—32 kr. literje. Szomszéd községeinkben is még elég bort találhatni, p. o. Ondon (Pusztafő) 18—20 kr. literje, Velegeren 15—18 kr., Sárkányban 15—17 kr., Csókában, hol a filoxera majdnem egészen tönkre tette a szőlőket, szintén van még bor, uj 22—24, ó-bor 26—28 kr. Csóka jobb időben leginkább budapestieknek és fejeváriaknak képezte borpiacát, míg a moóri bort leginkább Bécsbe, de általában az osztrák tartományokba importálták. Sopron és vidéke is kedveli a moóri bort.

— **Uj divatu műhímzések kiállítása.** Kedden f. hó 18-án nyitotta meg a magyar kir. technológiai iparmúzeum termében (Budapest, József-körút) a kizárólag eredeti Singer esnládi varrógépen készült műhímzések tárlatát a Neidlinger G. cég, melyre tisztelt olvasóinkat már figyelmeztettük. A 205 darabot magában foglaló munka, melyek mindegyikének különlegessége és szépsége érdekfeszítő, áll: nagyszámu remeken összeállított, selyembe hímzett tájképek, tengeri vázlatokból, virág- és életképekből, művészius hímzésekül ajtó- és ablakfüggönyökön, öveken és hasonló tárgyakon, virágok és lombzatok hü utánzásával és keces kivitelű rajzolatokkal, takarceskák, asztaltatók, védők, antimacassarokból stb. a legfinomabb dombru és áttört munkával és bizanci zsinór hímzésekkel, valamint több más legkülönbözőbb taju mű- és pipere-tárgykból. Hasonló változatosság van ezen műtárgyak előállításához felhasználó alapszövetekben is; mindenféle anyag található között, a létező legfinomabb selyem szövet és battistól kezdve, a legnehezebb dmadst, plüss- és báronyszövetekig. A kiállított tárgyak mindegyike egy remekmű a maga nemében s mint olyanok annál inkább esndálkozást keltség, mivel közönséges eredeti Singer varrógépen állítottak elő, minden készleik mellőzésével konynyen elszájtítható módon és csekély idő alatt.

— **Fedeztetési állomások megyékben.** A jövő évi fedeztetési állomások vármegyékben a következő helyeken lesznek: Aba, Acsa, Alesuth, Baracska, Bicske, Csákvár, Csurgó, Cece, D.-Adony, D.-Pentele, Eltyek, Gyuró, Heregfalva, Isztimér, Káloz, Lovasberény, N.-Porkáta, Ondód, Pázmánd, Polgárdi, Rác-Almás, Sárkeresztur, Sár-Szt.-Miklós, Sáros, Soponya, Székesfejevár, Tác, Tárnok, Vaal, Velence községekben. A mint már említettük, a méneket jövő hó 16-án fogják ki-ozsítani.

— **Járvány-tünetek.** Martonvásár községben a szarvasmarha-állományban a hólyagos kiütés jelei mutatkoznak.

— **Fejermegyei buza a budapesti gabonapiaccon.** A budapesti gabonapiaccon eladatott dec 22-én: 200 mm. 79 k. 675 frt. három hóra.

Kalácsok, diós-, mákos-patkók. — Megrendelések mindenkor elfogadtnak.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy a **Kossuth-utca 18. szám** (Szelke-féle ház) alatt 10 év óta fennálló

SÜTŐDÉMET

Szen-István-tér 2. szám. (Trummer Sándor-féle ház.)

alá helyeztem át, hol a mai modern kornak megfelelőleg, sütdémet a legkényesebb izlést is kielégítőleg rendeztem be. Főtörökvésem, mint a multban, úgy a jövőben is az lesz, hogy mélyen tisztelt vevőimnek és jóakaróimnak mindenben a legjobbal szolgálhassak.

Naponta háromszor, ugymint: **reggel, d. e. 9 és d. n. 2 órákor** friss sütemény kapható, valamint naponta frissen sült **fehér-, barna-** és valódi **rozskenyér;** tej, **tejszín, habtejszín, vaj** és minden e szakmába vágó cikkek bármikor kaphatók.

Írántam tanusított megtsztelő bizalmukat köszönve, kérem azt részemre továbbra, uj üzlethelyiségemben is fentertani.

Székesfehérvár, 1894. december hó.

Mály tisztelettel:

CSERNAY JÓZSEF sütdémester.

CSERNAY JÓZSEF fényüzési és sütdéje Szent-István-tér 2. szám.

Kenyér és egyéb sütemények d. e. 9-től d. n. 2-ig elfogadtnak.

Thea-vaj és kérszemlishek. Naponta friss vaj- és lepertés-pogácsa.

Kiváló figyelmet érdemel

a
HIRNÖK

és a

MÁRIA-KERT

című, vallásos irányú, kellemes olvasmányokkal, csinos és folytonosan új díszítésekkel ellátott két folyóirat.

Megrendelhető Kalocsán.

A kettő együtt egész évre

2 frt 30 kr.

Temetkezési vállalat az Órangyalhoz

Kőváry Ede

Székesfehérvár, sas-utca 2. (fekete sas szálloda mellett)

Fiókhely: buszajánló 2.

Ajánlja a kor igényeinek teljesen megfelelő **temetkezési vállalatát**, hol érc- és fakoporsók minden nagyságban és színben oly dús választékban kaphatók, hogy e tekintetben is a legnagyobb városok hasonló vállalataival versenyezni képes. Művészi kiállított **diszkoporsók**, (Sarkofagok) valamint kettős üvegtetűjű, légmentes koporsók (a holttest bárhova szállítására) nagy választékban vannak, ugyszintén halottas szobák, feljártok s ajtók behuzatalára megkivántató **gyászposztó**, díszes ravatal s tartozékaival rendelkezik, hogy, e tekintetben a fővárosi ilyen vállalatokhoz fordulni felesleges. Szóval temetkezési vállalat úgy van berendezve, hogy a legkényesebb igényeket kielégíteni képes, mit eléggé bizonyít a más városokban s meggyeszte több ízben a legelőkelőbb családoknál előfordult gyász esetek alkalmával közmegelegedéssel teljesített szolgálatai. Félve mérsékelt árak mellett pontos kiszolgálás, kizárva a hivatalos tolokodás. Végül ajánl **szemfödeleket**, **halotti öltönyöket**, **virágokat** és **sirkoszorukat**, melyek üzletben nagy választékban, olcsó áron kaphatók. Bármiféle nemesi címerek elkészítésére vállalkozom.

A nagyérdemű közönség eddigi pártfogását továbbra is kérem.

BÉRLETI HIRDETMÉNY.

Bérbeadandó 1895. évi január hó 1-től kezdődő három esetleg hat évre gróf Zichy Nándor Ő Nagyméltósága tulajdonát képező adonyi épületfakereskedési telep a hozzátartozó épületekkel, u. m. 7 szoba, 3 kamra, konyha és cselédszobából álló lakházzal kőből épült s részben az űr lakásul szolgálható félszerrel, 2 lóra való istállóval, melynek padlása magtáru használható, gőzfűrészhelyezésére alkalmas pajtával, sertésállal stb., s a hozzátartozó parthasználattal együtt.

A deszkával kerített telep mintegy három hold nagysága.

Az ajánlatot gróf Zichy Nándor Ő nagyméltóságához a folyó év végéig Adonyba nyújtandók be.

F e l h í v á s .

A „SZÉKESFEHÉRVÁRI KÖLCSÖNÖS SEGÉLYZŐ-EGYLET“ 1895-ik év kezdetével ismét új évtársulatot alakít. Midőn a nagyérdemű közönséget felkérjük, hogy ezen új — az egylet fennállása óta a 28-ik — évtársulathoz betéteket váltani sziveskedjenek, egyszersmind tisztelettel értesítjük a következőkről:

egy betét után hetenkint 50 kr. fizetendő.

Az új évtársulat, úgy mint az eddigiek, 6 évre alakul, és a befizetések 1895. évi január hó 2-től kezdve teljesíthetők. Az egylet tagja lehet minden a magyar korona területén lakó önjogu, azaz vagyonáról szabadon rendelkező egyén, úgy minden testület, melynek működési köre az érintett egyleti területre szorítkozik.

Az egylet tagjai törvényes képviselőjük bejelentése mellett kiskorúak is lehetnek.

Az alakulandó évtársulatba belépni kívánók tisztelettel felhivatnak, miszerint a betétek jegyzése céljából az egyleti helyiségben (belváros, Sas-utca 14. szám, saját ház) személyesen megjelenni sziveskedjenek.

➡ Betétek jegyezhetők folyó 1894. évi december hó 1-től kezdve, a vasárnapokat és ünnepnapokat kivéve, naponként délelőtt 9-től 12-ig és délután 3-tól 5-ig. ➡

Beiratási-díjképen minden betét után **egy forint**. az egyleti alapszabályokkal ellátott könyveeskéért pedig **tíz krajczár** fizetendő.

Székesfehérvárott, 1894. évi november hó 15-én.

POHLENCZ ALAJOS,
könyvvezető és titkár.

HAVRANEK JÓZSEF,
elnök.

FÜSTÉR IMRE

KÁRPITOS ÉS BUTORGYÁROS

SZÉKESFEJÉRVÁR, SAS-UTCA 16. SZ.

Ajánlja

30 év óta fennálló,

dúsan felszerelt butorraktárát.

Saját gyártmányu
háló, ebédlő, salon- és ural szobák
berendezését művészi kivitelben
mindenkor raktáron vannak.

Egész lakosztályok bebutorozása

rövid idő alatt izléselesen

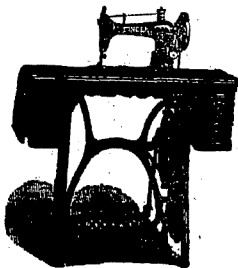
jutányosáron készítetnek.

Antik, rokokó, barokk-stylü
butordarabokat

saját rajzolóink terveznek és faragnak.

*Butorterméink bármikor meg-
tekinthetők és a nagyközönség
rendelkezésére állanak.***AZ EREDETI
SINGER VARRÓGÉPEK**

— EDDIG ELADÁS 12 MILLIÓN FELÜL —

mintaszerű szerkezete, pontos mechanikai kivitele,

ugy mint szép és előnyös kiállítása,

mindinkább nagyobbodó kedveltsége és
elterjedésénél fogva

minden háznál és családnál, mint szivesen látott,

legjobb és leghasznosabb

KARÁCSONYI AJÁNDÉK.Eladás előnyös részletfizetés mellett. Készpénzfizetés mellett 10
százalék engedmény.

Ingyen oktatás adatik a dívatos műhímzésben is.

Neidlinger G. Székesfejérvár, Nádor-utca 2.

Schubert és Schlesinger

DIVATÁRUHÁZÁBAN

az idénnyről visszamaradt több ezer mtr.

selyem, ruhakelme és mosóáru

maradék,

potom áron jön eladásra.

Előre haladott idény miatt
a még raktáron levő confectio árut **be-
szerzési áron alul** bocsátjuk eladásra.

Óriási occasió!

Fekete egész selyem mintázott legujabb minták 1 frt. 25 kr.

Tiroli loden duplaszélés; ezelőtt 75 kr.	most méterje 28 kr.	Szintartó mosóparget; ezelőtt 40 kr.	most méterje 22 kr.
Camgarn Choivot, duplaszélés; ezelőtt 80 kr.	most méterje 32 kr.	Szerb vásznak remek kivitelben; ezelőtt 65 kr.	most méterje 28 kr.
Boszóvött Camgarn, tisztagyapju; ezelőtt 95 kr.	most méterje 38 kr.	Francia á Laine; ezelőtt 1 frt 20 kr.	most méterje 35 kr.
Tiszta gyapju diagonál-kelme; ezelőtt 1 frt 20 kr.	most méterje 46 kr.	1 vég 30 rőfös cérna damask-csinvat; e. 19 frt 50 kr.	most 11 frt 25 kr.
Angol Cheviot, 120 cm széles ezelőtt 1 frt 40 kr.	most méterje 58 kr.	1 v. jóm., valódi Schroll-schiffon; e. 12 frt 50 kr.	most 7 frt 25 kr.
Casan, sima és mintázott; ezelőtt 1 frt 25 kr.	most méterje 52 kr.	12 drb. damask cérna-törülköző; ezelőtt 7 frt 20 kr.	most 3 frt 80 kr.
Cosmanosi parget, legszebb mintákban; e. 50 kr.	most méterje 28 kr.	1 vég szinescérna ágyhuzat; ezelőtt 10 frt 50 kr.	most 6 frt 25 kr.

Schubert és Schlesinger

divatáruháza

SZÉKESFEJÉRVÁROTT. (Alapított: 1853.)

Vidéki megrendelések különös figyelemben részesülnek. — Vidékre mintákkal készséggel
— bérmentve szolgálunk.

Saját műterem női toilettek elkészítésére és mennyasszonyi kelengyékre.

Nyomatott Márián György könyv- és műnyomdájában Székesfejérvárott.

„Örömet mondok
nektek, ne féljétek,
mert ma született
a ti üdvösségetek.“

Egyházi ének.

KARÁCSONY

„Üdvözlely Jézus!
Világ Megváltója!
Bús sziveinknek
megváltója.“

Egyházi ének.

Mily fényes csillag ragyog az égen,
Mily szelíd fényt küld a sötét földre.
Oh, hisz e csillag búvós fényében
Isten kegyelme s jósága jön le.

Beteljesedett az idők telje,
Leszállott hozzánk, kiért epedünk;
A hívő lélek üdvét ott lelje,
Hol a szép kisdéd mosolyog élénk.

Oh jertek oda, oh jertek, jertek!
Hol a csillag fény-árja elterül,
Hol szalmán nyugszik a kisdéd gyermek
Szelíd mosolylyal ajkai körül.

Hisz e szegény egyszerű jászol.
Első trónusa szeretetének,
Melyet választott nagy jóvoltából,
Dicsőítse Őt azért az ének.

Pásztori szívvel járuljunk hozzá,
József hitével imádjuk Őtet,
A ki üdvünket égéből meghozá,
Melyet elrabolt az első bűnét,

Szeretetével szüzi Atyjának,
Szeretjük Őtet forrón, epedőn;
Oh zengjünk, mit a karok dallának:
„Hála Istennek, a ki ember lőn.“

LOVÁSZ FERENC.

Hazatért . . . *)

Halkan, észrevétlenül szállott le az est,
szintelen, homályos fátolyát ráeregetve a
nyüzsgő, zsiabongó fővárosra.

Az ég kékjét szürkés, fehér színbe
játszó felhőtömegek borították, csak itt-ott
szakadozott rajtuk egy-egy foszlányos nyílás,
melyen keresztül pompájában a felkelő hold
misztikus fényességében tünt elő a csillagos
égbolt darabkája.

Már kora szürkületkor meglátszott, hogy
hóesés lesz.

Apró hópelyhek szállinkóztak a levegő-
ben, elkapva a fűtőrész szelétől, mely paj-
kosan üzte, dobálta, mintha játszani akart
volna velük, míg el nem tüntek, vagy meg
nem semmisültek a felszálló párazatban.

A szürkés, terhes hófelhők mindjobban
ontani kezdték a tiszta, csillogó hópelyheket
s midőn keletfelé az ég peremén a lassan
tovahúzódó felhők kékes-fehéres fényességű
csipkái közül előbujt a téli hold korongja,
javában havazott.

A millió és millió szállongó hópehely
a hold fényében mintha mindmegannyi csil-
lámló, villogó drágakővé változott volna
egyszerre, káprázatos ragyogásban tündöklőve,
mely csodás fényvel töltött el mindent: a
felhőket, a levegőt, a földet.

Fényesség fent, fényesség alatt.

Mintha az ezeregyjű bűbájos regéből
lett volna kiszakítva e kép, mely főtárlt a
röghöz kötött halandó szemei előtt.

*) E kiváló tárgyát a „M. Á.“ szerkesztőjének szives
belegyezésével a „M. Á.“-nal egyidejűleg közöljük. Szerk.

S a hóesés egyre tartott, sűrűn, egyen-
letesen.

A ragyogó fényesség néha-néha kialudt,
de csak egy-egy pillanatra, a mint a hold
tányérja előtt sűrű, átláthatatlan felhőoszla-
nyok húzódtak el, sebesen üzve az éjszaki
széltől.

A puha, frissen esett hóval borított
utcák mindinkább néptelenebbé váltak;
a ragyogó fényességű, gyönyörűen díszített
karácsonyi kirakatok hatalmas üvegtábláira
dübörögeve csapódtak le a vasfüggönyök s a
fővárosi nappali éles zaj, bántó láрма mind-
inkább zsondító zúgássá szűrődött, a minő
távol messzeségből zúg felénk csöndes csillag-
sugáros éjszakákon.

A néptelen utcákon csak itt-ott tűnik
fel egy-egy kisdéd csoport, patyolat fehér
ruhába öltözött aranyos süvegű gyermekek
csoportja, felpántlikázott hosszú pásztor-
botokkal, a nagy piros tűzben égő betlehemi
csillaggal, meg az apró színes gyertyákkal,
kivilágított betlehemi istállócskával, hol be-
telék az idők teljessége . . .

És a hol beboccsították nyerneik, fel-
zendül a betlehemi pásztorének, üde, édesen
csengő gyermekkórusban:

Pásztorok, pásztorok örvendezzünk . . .
Karácsony este van!

Bűbajos, édes karácsonyest! A fájó, bú-
bánatos szív mintha megenyhülne, az öröm,
a boldogság érzete mintha megszázaszorod-
nék e csodás est sajátos varázsa alatt s ön-
kéntelenül érezzük, hogy ez az ünnep, a
gyermek Jézus születésének ünnepe sokkal
kedvesebb, bensőbb, közvetlenebb minden
másnál, hisz ez a Szeretet ünnepe, ki el-
jövendött megváltani a világ minden bűnét.

Mintha e szent estén megfihudnék az
idő, s mi is feledve minden földi bajainkat,
ott volnánk a betlehemi mezőkön az ájtatos,
virrasztó pásztorokkal, kik megindulának
keletfelé a betlehemi csodás fényességű csil-
lag után, mely elvezet éket inádni az isteni
Kisdédet egy rongyos istállócskába . . .

*

Gedő Albert, ki szegény parasztfiúból
méltóságos urrá küzdötte ki magát, közöm-
bös arccal állott pazar fényűzéssel berende-
zett szobájának nagy párkányzatos ablaka
mellett, mely egy félreeső, mellékcúrára
nézett.

Várta a feleségét meg az uri rokonsá-
got, a kik azt ígérték, hogy a karácsony-
estét náluk fogják eltölteni.

A díszes, szüles karácsonyfa felgyújtva
már ott pompázott az egyik rokkoko-stilben
butorozott mellékszobában, a mely szobát
felesége, a „fess Margit“, mint intim körben
hívták, legjobban szerette a sok közül s a
melyet csendes, kicsi fészeknek nevezett el.

A magas fényő alján felnyitott piros
plüssös tokokban csillogó, villogó ékszer-
ek tündökölték, melyekkel Gedő Albert akará
meglepni feleségét, az ágakra meg névvel
ellátott tréfás ajándékok voltak felagatva
az atyafiság részére.

A karácsonyfáról azonban hiányoztak
az apró, aranytűstös csecsebecsők, az arany-
haju siró-rívó babák, a marcona képi fak-
atonák: a fészék üres volt, gögicselő szó,
pajkos gyermeknevetés még nem verte fel
nyugalmas csendjét . . .

Kilenc órára járt az idő s még Gedő
Albert mindig egymaga volt egyedül.

Egy ideig a ritka természetű tüneményt,

a csodás fényességű hóesést nézte, önfele-
den, átadva magát gondolatainak, miközben
nem egyszer egy-egy hosszú sóhaj szakadt
el ajkairól; majd véletlenül a palotával át-
ellenben fekvő alacsony házaeskára esett
tekintete.

A párzattól homályos parányi ablako-
kon apró, halvány fénysugarak szűrődtek át
s az apró lángocskák mindjárt elárulták,
hogy az ott lakó szegény család gyermekei-
ről sem feledkezett meg a betlehemi kis
Jézus, kit napok óta oly izgatottan, imád-
ságos ajkkal várnak az apró csöppségek.

A fehér abroszszal leterített asztalon
parányi fényő állott, again apró színes gyer-
tyákkal, bearanyfűstözött cukorkákkal, olesó
játéktárgyakkal s az egész kis fát ágról-ágra
füzve ezüstös, aranyos és színes papirosok-
tól készített lánc-szemek folyták körül.

Fiatal házaspár szorgoskodott az apró
fácska körül s mikor az utolsó gyertya is
égett, megszólalt a csepettyű édes vágyako-
zással lesett csilingelő hangja.

Egy-két pillanat s kinyílt a hátsó ajtó.
Két kis apróság rohant be, a gyorsaságban
egymással mintegy versenyre kelve, majd
hirtelen megállottak, a fényes látvány, mintha
lebilincselte volna lábcskáikat s ámuló arca-
l, kerekre nyílt gyermek szemeikkel szót-
lanul néztek a kivilágított fűcskára, melyet
az angyal hozott nekik.

Mindketőjüket úgy kellett kézfenyoga-
ra fához vezetni. S nemskára a két kis csöpp-
ség ott térdelt a fa mellett s míg a nagyobb-
bik önmagától vetette meg a hálaadó keresz-
tet, addig a kisebbik kacsóit az édes anyja
igazgatta. S mikor vége volt az imádkozás-
nak, örvendő, gögicselő szókkal járták körül
a fát, távolról ujjal mutogatva az apró csecse-
beesékre, de meg nem érintve semmit sem.

A fiatal asszonyka meg oda állt férje
mellé, hozzásimulva átkarolta őt, mint folyon-
dár a védő tölgyet s vállára hajtva fejét, a
megelégedés kinyomatával együtt nézték a
kicsikék határtalan örömet, boldogságát . . .

Gedő Albert megilletődve, hosszasan
elnézte ezt a boldog családi képet. Oh e
pillanatban oly végtelenül üresnek, elhagyott-
nak tűnnek fel előtte az ő fényes, elégsé-
s termei, hol az érzelmen nagyon is másodrendű
szerepet játszik s a merev, rideg udvariaság
szabályai szerint történik minden, de minden.

Sohol egy sugár, melynek fényén kívül
életet adó melege is volna, szívből fakadna,
szívhez érne.

Szóltanul, némán nézte odaát azt a
boldog kis családot s mikoron látta, hogy
az a szegény munkás asszony mint becéz-
geti, dédelgeti, csókolgatja gyermekeit, a
rég gyermekkori remiszceneiák feleleven-
edtek lelkeben egész önkénytelenül, ép
ugy, mint midőn egész véletlenül fel-
csendül szívünkben egy rég elfeledett dal
akkordja, melyen egykor bohó ifjú szívvel
talán még könnyezni is tudánk.

És e remiszceneiára Gedő Albert fér-
fias, nyílt tekintetű szemeiből előtört a könny,
s e könnynek csillogásán nézve hasonlónak,
de egészen másnak látta azt, a mi odaát a
szegényes szobában történt.

S emlékezete vitte, ragadta magával
ellenállhatatlanul, messze, messze, egy ron-
gyos, nyomorult pár házból álló faluba, mely
már hosszú idő óta alig ötölt néha eszébe,
s a melynek apró házacskaí ott fehérlenek
a csöndes, lassu folyású szőke Szamos men-
tén, az öreg bükkös alján.

Mintha esodn történt volna . . .

Hallja szülőfaluja kicsinyke harangjainak ezüstös csilingelését, mely édesen adja hírül a jámbor hívőknek, hogy örvendozzenek, mert a Megváltó született; mintha a messze távolból felé zsongna a „Dicsőség . . . dicsőség” . . . magasztos himnuszának egyszerű, koresetlen akkordja, a mint együttesen éneklé azt a falunak ifja, véne, mély megindító érzéssel, tuláradó buzgósággal, minőre csak erős, megrendíthetetlen hit képes . . . És látja az egyszerű, mestergerendás paraszt szobát, melynek fényezetlen fehérre sikált asztalán is ott picinyke fényőgaly egy-két gyertyalánggal, egy-két aranyfűrtös cukorkával, édességgel csak . . . de mégis ott van!

— Oh a kis Jézus, tudom többfőlet vitt ám a jogyzók Pistájának . . . panaszkodott akkor gyermeki szívének nagy keserőségben.

— Nem jutott több az angyalka kosarából, mert sokfelé kell édes fiam! csitította akkor az ő öreg édes apja, kinek jóságos arcára mély barázdákat szántott a küzdelmes élet nehéz gondja, tenyerét kérgessé tette a mindennapnak verejtékező munkája, de paraszt gunyája alatt egyszerű, becsületes, jóságos és mélyen érezni, szeretni tudó szív dobogott.

. . . Nem jutott több az angyal kosarából . . .

Oh, csak most érzi, most tudja, hogy minő becses, minő drága ajándék volt az a pár darab aranyozott apróság; nehéz, verejtékes munkával szerzett filléreken megváltott áldozat, melyet talán a maguk szájától vontak el, csak hogy az ő Bertikójuknak is jusson valami a gyermekvilág mesésen szép álmvilágából, ha nem is sok, de mégis valamikeske.

És látja a munkától meggyörnyedt, megörögedett édes anyját, szép főhéher hajával, a mint remegő kezével gyöngőden megsimogatja, megcsókolja a gyermek arcát s mintha most is hallaná becézgető édes szavaival, mint vigasztalja, míg mosolyra nem deríti, bár az ő szeme is könnyezésre hajlott.

— Ugy bizony Bertikóm, lesz még vigabban is, bővebben is! Majd megtelik az angyalka kosara mához egy esztendőre újra. Meglásd, bizony édes Bertikém! Csak tanulj jól édes Bertikóm, úgy mint eddig. A tanító bácsi is azt mondta, hogy van eszed hozzá. Azután meg ur lehetsz, nagy ur, akár olyan is, mint a notárius urunk. Ugy ám teremtetto faszekere! Nem olyan szegény páriák, mint a minők mi vagyunk! Akkor azután eljössz majd meglátogatni bennünket, szép cifra hintóban és talán el is viszel magaddal keso öregségünkre . . .

Keso öregségünkre . . . Mintha csak most hallaná!

És itt a hatalmas, athléta termetű ember összerázkódott s fejt tenyeréibe hajtva, hangos, fuldokló zokogásba tört ki!

— Anyám, édes anyám!

Ugy érezte, hogy a szive majd meg hasad, mintha éles főrrel szurták volna keresztül s erro a sebre nincsen onyhületadó, gyógyító ir sehol, sehol.

Izzó homlokán kiütött a tehetetlen verőgőls veritke s töredezetten, zokogva ismétlé:

— Anyám, szegény édes anyám!

Fájdalmának kitörését még az a gondolat sem tudta korlátozni, hátha a felesége s nagy ur rokonsága így találja őt.

Megpróbált uralkodni magán, de nem birt, nem tudott.

. . . Akkor azután eljössz majd meglátogatni bennünket, szép, cifra hintóban s talán el is viszel magaddal keso öregségünkre . . .

A mi ezután történt, kinzó vasként hasogatta a szivét és félelemmel vegyülő szegényérzéssel gondolt a multra e pillanatban. Szerette volna kitorolni életéből ez elmult szegényletes éveket, vagy elfeledni örökre, mindörökre, melyek most nehéz teherként feküdtek szivére, lelkére, hogy

megmérgezzék minden napját, minden óráját, minden pillanatját.

De kinek van hatalma kitépni azt az egyszerű kis fakoresztet, melyet talán a szomszédok faragtak irtalomból, — kinek van hatalma elsimítani azt a sirhalmot, melynek rögi elköltözött édes apja hamvait takarják, ki adja vissza neki apját, az ő édes apját, hogy megtértsen, visszafizessen neki mindent, mindent? . . .

. . . Hosszu küzdelmes évek után, — oh jól emlékszik nélküldözéseire — végre sikerült el. Oh azok a küzdelmes évek, mikor ajtót mutattak neki mindenütt, hová munkáért fordult, hogy becsület munkával megszerezhesse a napi száraz kenyérét, a mikor elpusztult volna, éhen halt volna önzéretes büszkeségében, ha meg nem mentik azok a fillérek, melyek mosszról, abból a Szamosmenti kis faluból érkeztek számára. És emberfeletti küzdelme győzelmet aratott. Előkelő állásba s nagyuri rokonságba jutott, társadalmi állása révön megkapván a duszgazdag arisztokrata Garso Miklós leányát, Margitot.

De iszonytató, szörnyű volt az ár, melyet Margitért fizetett. Nem volt hozzá lelkierője, nem volt bátorsága, vagy talán szive sem volt akkor és ő megfizette az árt, megtagadta apját. Anyját.

Ha szülői kerültek szóba, mint elhunyt, szegény, de régi nemes emberekről szólott róluk s mikor öreg édes atyja halálának hírt vette, szinte megkönnyebbülten lélegzett föl: megszabadult tőle, többé nem kompromittálhatja.

S a fényes, nagyuri társaságok örökös vidám zajában a kis ifjú emléke mindinkább elmosdott lelkében, a szalmafedeles, föloldalra dülő szülői házzal s azzal a meggyörnyedt vén öreg asszonnyal, ki ott élt nagy egyedüliségben, nappal róla szöve ábrándjait, éjente róla álmodozva, olvasgatva, számlálgatva a napokat, az órákat, a perceket, hogy mikor jó érte az ő Bertikéje, szép, cifra hintóban, parádés uri öltözetben, mert beteljesült, a mit ő jövendölt róla, nagy ur lett belőle abban a szörnyűsége nagy városban.

S a szegény, beteges öreg asszony az ő Bertikéje helyett mindig csak azt a nyomorult ár forintot látta, a mit az ő tulajdon fia küldözgetett, a mint mondá egy elesett, segélyre szoruló távoli rokonának, ki úgy lehet csak névrokona — meg azt a pár értéketlen ruhadarabot, melyet a szegény öreg asszonynak a méltóságos asszony küldözgetett néha napján, mikor a cselédeknek is ajándékot kellett venni a rőfös zsidó rikító tarkaságaiból.

És ő el tudta nézni, megengedte törtenni azt, a melyért a legutolsó ripók is a szemébe vágatná e szót: becsületlen.

Homlokán kidagadtak az erok s érezte, hogy a szoba forogni kezd vele. Minden, minden egy homályos, átláthatlan szürkeségbe olvadt szemei előtt s tehetetlenül hanyatlott le a párdueos bőrdívánra.

Halálvágy fogta el szivét, meghalni, meghalni . . . Egy lövés csak s a picike nyílason átszivárgó friss, párázó vér talán vezeklés lesz gyalázatáért.

De az anyja, szegény öreg anyja, ki a fiát várja nagy egyedüliségben?

A kétségbejött, vigasztalan sötétségben, mely annyi év fásultsága után borult reá ilyen hirtelen, mintha egy halvány, picike csillagnak világa rezgett volna keresztül. . . . Egy picike csillag ragyogása, mely ésbontó gondolatai között az igaz utat mutatta.

És Gedő Albert lelkén átvillant e fény-sugár.

— Megyek . . . felkeresem; elhozom magammal, hadd lássa mindenki, hogy az a szegény öreg asszony az én anyám, az én szerető édes anyám!

A mire Gedő Albertné, egy jó kedvű, vidám társaság kíséretében hazaérkezett, Gedő Albert utra várt.

Becsánatot kért, hogy hivatalos ügyben

sürgősen el kell utaznia és ígérte, hogy rövid idő múlva visszatér, úgy lehet másodmagával.

Arca halotthalvány volt, szemei ragyogtak, fénylettek. Azok egy szebb, gyönyörűbb jövőt láttak . . .

Es ment.

A társaság némi lehangoltsággal ült a dúsan torított asztalhoz, míg Margit férjének pedans hivatalos ügybuzgalmának szatirikus csipkedésével igyekezett jobb kedvre deríteni vendégeit . . .

*

Elhozza magával . . .

Megbecsülé mint a szemfényét, szeretni fogja, mint önnön magát, nem, jobban, úgy mint kettőjüket szerette volna együttvéve, ha még éne az édes apja. Ő már egy sem szorul többé az ő szeretetére. Nem marad azzal sem, visszaadja azt is az édes anyjának, a mit hűségese öreg társának már egy sem fizothat vissza.

Legyon hát övé az egész szive, egészen osztatlanul.

S olyan jóleső örömmel gondolt arra a pillanatra is, mily büszkén fogja anyjának nevezni azt az egyszerű, jóságos, paraszt asszonyt, oda fönt a fényes csilláros termekben; mint fog ámulva, örvendeni a szegény, hűségi fogja azt a tiszteletet, melylyel a nagy körülvesszik . . . E gondolatánál halvány pir öntötte el arcát.

És ha akadna valaki, a ki bántaná, megbántaná, ha csak egy gunyos, kicsinylő mosolylyal is . . .

Nem, nem, Garzóék ismerik őt, tudják, hogy ő játszani nem szokott sem szóval, sem tettel és Margitnak sokkal jobb szive van, mintsem hogy bántani tudná az ő öreg jó szüleit.

Rajta mult csak addig is, az ő hitvány-ságán, az ő gyávaságán . . .

Oh minő szép, minő szép lesz az, melynek hajnala most dereng feléje.

Szive hangosan dobogott, midőn meglátta a kisdud falu templomának bádogos tornyát, mely halovánnyan meg-megcsillámlott a hold fényében, majd midőn közelebb érve kocsiájával a lankás hegyi uton, ki tudta venni az egyes házakat. Olyan régen nem látta, mégis megismerte mindeniket. Az ott, a parányi, az édes apja háza, ott várja őt az, a ki ellen oly igen nagyot vétkezett . . .

Lázás türelmetlenségében már nem tudta bevárni, míg kocsija a hosszu, kerülő országúton a rozoga viskóhoz ér, leszállt tehát s egy szük csapáson egyenes irányban sietett a kis házikó felé.

Az apró ablakokon át halvány világosság derengett ki a holdfényes éjszakába.

— Mőg ébren van!

Elszoruló szivvel kopogtatott, a kunyhó ajtaján egyszer-kétszer is, de nem jött senki, hogy kinyissa. Rosszat sejtve, hangosabban kopogott, kinos türelmetlenségében többször egymásután.

Végre.

A fakilines nyikorogva fordult meg, s egy öreg asszony állott nagy álmosan Gedő Albert előtt, a kit ő nem ismert s nem tudta rajta az édes anyja vonásait felfedezni.

Gedő Albert vagyok, mondá, az édes anyám . . .

— Jesszusom, a Berti urfi, kiáltá lelkenedve, jaj Istenem itthon van, megjött, végre mégis csak eljött, hisz úgy várja, olyan régen várja a lelkem, az édes anyja . . .

Gedő Albertnek, mintha egy nagy teher esett volna le szivéről.

— Bent van?

— Csitt, lassan, alszik, töredező a vén anyóka le nem irható örvendozéssel. Beteg a lelkem, már régóta nagyon beteg, elaludt s ha egy álomközben érné a nagy öröm, talán szive repedne meg. Hisz még az este is mennyi emlegette; meglássam, hogy eljő, eljő bizonyára, nem várja hiába . . . S azon közben elaludt, olyan jóízűen. Azután aludni tértem én is. Csak lassan, vigyázva szóljon

Mélyen tisztelt elvbarátainknak
a „Fejérmegyei Naplót”, mint
a kath. néppárt hivatalos
közlönyét, a kath. mozgalmak és a
néppárt érdekében különös figyelmükbe
ajánljuk és kérjük, hogy a lapra előfizetni
és azt terjeszteni sziveskedjenek.

Zichy Nándor gróf,
Esterházy Miklós Móríc gróf

zá, hogy meg ne ijedjen a lelkem. Oh, gy fog örülni, hogy fog . . .

Benyitottak.

Az egyszerű szobában halvány mécs-ág derengett, a magásra vetett ágyban ott ült Gedő édes anyja, összekulesolt kezekkel, lecsukott pillákkal s mosolygó arccal, nthá róla álmodoznék most is.

Kezeiben egy elmosódott kép volt, a őrci arcképe, mikor még kis diák volt.

— Anyám, suttogá halkan az ágy fölé jölva, édes anyám én vagyok, a fia, a őrci fia.

Az öreg asszony azonban nem ébredt, úgy látszott, mintha nagyon jól, nagyon leesen aludnék.

— Anyám, suttogá ismételve s ráhajolt jakára, hogy megcsókolja.

Ijedten tántorodott vissza s fejéhez apva, az a hatalmas termetű ember velőtázó kiáltással, hörögve, eszméletlenül terült a földre.

Az az ajk jéghideg volt . . .

ÉGLY MIHÁLY.

REMÉLJÜNK!

Borul az ég, sötét felhők
Lepik el a széles eget,
Zavaros víz foly a Dunán
Ót a magyar határ megett.

Könny öntözi hívő arcát.
E könnyektől zavarg a víz,
A hit, oh az édes anya,
Gyászruhát ölt: szomorú disz.

A borús ég nagy haraggal
Fogja szórni a villámot,
De szent hitünk, e jó anyánk,
Nem pusztul s nem dől el ám ott.

Leveti ő gyászruháját,
Hogyha érte dobog a szív.
És az ég is majd kiderül,
Ha a fia igaz és hív!

F. L.

Deák Ferenc és a kiegyezés.*

Írta: Lovász Ferenc.

A forradalom leveretése után a haza egyetlen reménye Deák Ferenc volt. Ő, ki nem érzett hivatást, hogy az állam szekerét kormányozza, midőn a szenvedélyek féket eresztettek, ellenben szerényen ajánlotta föl közreműködését, valahányszor a nemzet jogainak védelme volt szőnyegen. Ilyen szereplésre pedig csak most nyílt igazi alkalom. A bécsi kormány úgy bánt velünk, mint meghódított tartománygyal. De minék idézők fel a fájdalmas emlékü multat, minék keseritendők el a jelent? Fordítsuk figyelmünket arra a férfura, ki e jó jelent megteremtette.

Ki a szenvedélyek zajában, az öröm, lelkesedés tapsai közt szívesen vonult vissza magányába, most a szenvedélyek lezajlása után a nemzet sóhajai között a haza fővárosába tette át állandó lakását, hogy segítsen a szenvedőkön, bátorítsa a csüggedőket. Szerény lakásán találkozott a nemzet jobbjai, tanácsot kérve tőle, mint egykor a görögök Apolló orákulumától.

A reakció sem államiságunkat, sem nemzetségünket nem kímélte. Deák, mint akadémiai tag az abszolutizmus idejében buzgón fáradozott a magyar nyelv fenntartásán és terjesztésén; buzdította az írókat, hogy a nemzet multját idézve föl, ne engedjék meg, hogy a hatalom, mely intézmé-

nyeinket lerombolta, emléküket is eltörülhesse s így elfojthassa jövőnket.

Ő e korban, melyben még a sóhajás is gyanussá tette az embert, bátran nyilvánította véleményét. Lakását mindenki szívesen kereste föl, csak az abszolut hatalom emberei és a forradalom ügynökei — mert ilyenek is voltak — nem. Páratlan jogérzete tartotta vissza a szőlőség emez embereit. Így tudta ő a nemzetet a kislelkü lemondás és a forradalmi könnyelműség között azon az egyedül helyes középúton megtartani, mely a kétségbeesés és könnyelmű bizakodottság között van. Így tulajdonságokkal tudta megvárni azt az időt, melyben újra törvényes fegyverekkel az alkotmányosság küzdőterére léphet.

Ilyen idő volt az, midőn az 50-es évek végén a régi rendszer fenntartása iránt Bécsben is megrendült a bizalom s hazánkban is gondolkodni kezdtek a kiegyezés módjáról.

Rendkívüli feladat volt ez, melyet a történelem tanúsága szerint három század nem tudott megfejteti, mely érintette a multat, a jelent s melyen kellett megalapulnia a jövőnek. Ny nagy feladatra egyedül Deáknak volt hivatása. „Nagy multja — írja Csengery — szerezte meg neki azt az állást, a mely olyan tekintélyt adott a jelenben, hogy képes legyen biztosítani a nemzet jövődjét.”

Deák böles volt és okult a multon. Tudta, hogy — mint Széchenyi mondá — a kiegyezés csak akkor lesz állandó, ha nem erőszakoljuk ki, de az események közbejötté alatt ugyszólván magától alakul meg. Ezért várt ő mindaddig, míg a forradalom és abszolutizmus reményei meg nem hiúsultak.

Hallgatott, hogy polgártársai nyugalmát idő előtt ne zavarja, hogy erejükét, kedvüket meddő küzdelemben el ne fogyasztsák.

Hallgatásának véget vetett az 1860-ban okt. 20-án megjelent császári pátens, mely visszaállítja az alkotmányt, úgy azonban, hogy Magyarország gyűlése csak mint másodrendű tényező, mint tartományi gyűlés szerepel a központi birodalmi gyűléssel szemben. E diploma, bár tartománynyá súlyszette hazánkat, mégis lehetővé tette az 1848 óta 1861-ben először összehívott országgyűlésen a felszólalást. Ez országgyűlésen Deák mérséklő szelence ellentétben találta magát ama szenvedélyességgel, melylyel hosszú és keserves elnyomatás után a visszahatás megkezdődött.

Nézeteit a híres 1861-i feliratban fejtette ki. Nincs államirát, nincs könyv, mely jobban és világosabban adná elő jogainkat.

A pragmatika szankcióra alapítja követeléseit. Köztünk és Ausztria közt, mint kifejti, nem real-, hanem csak personalunio van. Az állam, a társadalom alapja a törvények tisztelete és nem a nyers anyagi erő. A törvényeket csak az függesztheti föl, a ki alkotta és nem az abszolut hatalom. S általában a jogfolytonosság elvét hangoztatja feliratában. Ez elve mellett hideg megfontolással, erős hittel és a meggőződéstől áthatott kebel szenvedélyének melegével küzdött akkor is, midőn az 1861-i országgyűlés után, melyen oly élesen állottak szemben a nemzet és kormány nézetei, a kedvező kilátások elborultak. Deáknak ily szellemben szerkesztett második feliratát az országgyűlés feloszlása követte.

De ő nem csüggedt, mert igazságért harcolt. Tudta, hogy ismét nehéz idők következnek a nemzetre. „Türni fog a nemzet, mondja, csüggedés nélkül, mint ősei türtek és szenvedtek, hogy megvédhessék az ország jogait; mert a mit erő és hatalom elvesz, azt idő és kedvező szerencse ismét visszahozhatják, de a miről a nemzet, félve a szenvedésektől, önmaga lemondott, annak visszacszerzése mindig nehéz, mindig kötséges. Türni fog a nemzet, remélve a szebb jövőt s bizva ügyének igazságában.”

Azonban ő nem várja ölbe tett kezekkel ama jobb időt. Figyelmezteti a nemzetet, hogy a passzív ellenállásban a törvényes

utról soha le ne tárjen. „Észrevételeiben” tollának hatalmas erejével kikel Lustskand bécsi tanár ellen, ki különféle fogásokkal akarta kimutatni, hogy köztünk és Ausztria közt realunio van; a „Pesti Napló” híres husvéti cikkében azoknak felel, kik azt hangoztatták, hogy a magyar alkotmány visszaállítása nem fér meg a monarchia fennállásának biztosításával; kimutatja, hogy a két fél keserü összekocanása az osztrák államférfiaknak köszönhető s hogy a keserűség és meghasonlás tetőpontján nem az államférfiak változott nézete, hanem a fejedelem mélyebb belátása, lelkiismeretessége állította vissza a sértett törvényeket, élesztette föl a nemzet bizalmát. A fejedelem Deák e nyilatkozatára újra összehívta az országgyűlést.

A pragmatika szankció alapján megtörtént a kiegyezés nagy műve, a fejedelem 1867-ben visszaállította az 1848-ban kivívott alkotmányunkat. A mit akkor nem szabályoztak, most szilárd alapokra fektette Deák bölcseége, mérséklete és szilárdsága. Az öröm általános volt, csak a „száműzött” Kossuth nem tudta megbocsátani Deáknak e lépést, annak a Deáknak, ki szerénységben nagy munkájáért nem kért más kitüntetését, csak hogy becsületet embernek tartásák.

Az 1867-i kiegyezést nem felejtethetjük el, a többire pedig figyelmeztet minket a „haza bölese” elnevezés. Orakulumot jelent ez, melyhez nagy válságokban fordul a magyar. Mint békitő angyal jelent meg majd a pártoskodásoktól, majd a szenvedésektől szédült nemzet között s egyéni tulajdonságával gyógyító irt öntött a sajjó sombokra. Széchenyivel és Kossuthal szemben úgy áll, mint a nyugodt csendes óceán a viharos Atlanti tengerrel szemben. Tökéletes magyar típus, mely itthon fejlett ellentétben Széchenyivel, ki a nyugot-európai kulturát teljesen magába szította. Oly magyar alak, mint Kossuth; míg azonban ő többet örökölt a magyar józanságból, Kossuthban több volt a heveségből, szenvedélyességből. Nem esüngött a nemzet multján, de nem volt meg benne Széchenyi ideális lelke, hogy szép jövőt, a borús évre szívárványt varázsoljon. Látta a jelent s beismerie, hogy ez így nem maradhat. Nem a dicső mult, nem a fényes jövő öntött beleje erőt és lelkesedést, hanem az elhagyatott haza szorcsiate, melyet tetteikkel igazolt és mérssem fogadott el, nem keresett népszerűséget, kiüntetését. Mégis feléje fordult a nemzet bizalma, uralkodott rajta, bár nem akart.

Deákat nagyobbá tette szerénysége, Kossuthot kisbbé hiúsága.

Hát Széchenyi? Örökre a „legnagyobb magyar” marad!

A FORIZMÁK.

Mit az érzélem tolmácsol az agynak: nyelveden ne legyen az; mert sokszor az igazmondás akkor buzza keresztül számításodat, midőn a cél, melyet elérni óhajtottál, előtted áll.

Nem a nagyság teszi az embert emberré, hanem a nemes lélek, mely őt nagygyá emelte.

A magas eszmék reményekre jogosítják az ifju lelkét: rohan a cél felé. Boldog ki elérí vágyai netovábbját. De kétszerre boldogtalanabb az, ki fél uton megáll, s ha nem végzi be a lélek szép művét, mit az akarat reá ruházott: elbukik!

Légy bármily gazdag, ha nincs igaz barát: semmid nincs. Az igaz barát a léleknek ép oly táplálék, mint a testnek az élelmiszter. Keress ilyet és ha talál: megszüntél pesszímista lenni.

A büszke ember lelke hasonlít az oly fához, melynek gyökerét a féreg rágja: a társadalomra nézve megszünt életképes lenni.

Békefi István.

* Részlet szerzőnek egy nagyobb, pályadíj nyertes dolgozatából, melynek egyes részleteit időszakonként fogjuk közölni.

Elmetáncollatás a divatról.

Az ember az ő tetteinek több mint felét csupa szokásból teszi. Szokásból dohánnyoz, szokásból burnótoz, szokásból köszön, szokásból megy kávéházba, szokásból nem megy a templomba, házasodik, mert apái is így szokták, csinál adósságot szokásból, de ki soha sem fizeti, mert nem szokás minden szemét adósságot kifizetni. Így aztán az embernek előbb-utóbb a szokás második természetévé válik. Azt pedig senki sem kívánhatja tőlünk, hogy természetünket levetkezzük. A divat pedig a szokásnak neve alatt terjeszti hatalmát s így azt sem kívánhatja tőlünk senki, hogy a divattól elmaradjunk.

Oh divat! — te jőzön okosságunk boldogombája, kendőzött arcu kacér leány! — A te trónusod számolyához rakjuk le hódolatunk jeléül jőzön eszünket, tárcánkat, bölcseségünket! Te tündér királyné vagy, ki széppé varázslod a rútát s rúttá teszed a szépet, a mint szeszélyed hozza magával, nem állandó vagy te az állhatatlanságban! Te élsz már a világ teremtése utáni ötödik naptól kezdve, mert akkor tettetted bolonddád az első stílicet, hogy ne elégedjék meg az Ur által neki adott egyszerű tollazzattal, de kenjen fejére minden színi festékből egy-egy ecsetre valót. Te tettetted tehát tarkává a stíliciek ősapját, nagy gyönyörűségére a léppel dolgozó ifjúságnak.

Oh, azóta de sok embert tettél már bolonddád!

Kilenc nappal később már Ádámot látad el fügefalevélből készült pepita köténykével.

Elmult ez is.

Haj, azóta de sokat rontottál, de sokat idomítottál viseletünkön!... Pedig ha megmaradtunk volna a fügefalevél mellett, most nem fájna fejünk a sok fizetetlen kontó miatt. De te így akartad és mi izadva hódolunk neked.

A mi szépet és jót szokásba hoztál hajdan, másokkal váltád fel a jelenben!

Az egészséges meztelbábjárás is kiment a divatból. Lábaikat színi topánokba szorítjuk ma már, talán azért, hogy legyen a kinek felsőhájtani: Be nyomja valami a lábunkat! (Mennyivel bölesek Kneipp páter és hívei, kik, ha el is ütök lábait, de szorítottani nem engedik.)

Kiment divatból a meztelen nyak is; hatalmas szőrmegallórok takarják nyakunkat, hogy legalább lehessen minél fogva galléron ragadni az embert! (Kinek gallérra nem kerül, egyszerűen nyakoncsipni szokás.)

A hajadonfővel való járás is kiment a divatból; (így legalább van alkalmunk más kalappal köszönni.)

De divatba jöttek a szerény, kis szalmakalapok, ezeket is először csak az özvegyek és a eladó leányok hordták. (Inét van még máig is a szokás, minden eladó jószágot szalmaeszmóval jelezni meg.) XV. Lajos alatt már toronymagasságúak lettek a kalapok, egyszer mind divatba jöttek az alacsony diszintók, úgy, hogy a hölgyek bárhová mentek, csak térdepeivel férhettek meg a hintóban.

Kiment a divatból a csendes családi élet is, de divatba jött a soknejűség. Ennek Mahomed volt a mestere, ki a mekkai hetivásárokon készpénzért vette a nőket. (Ma már ismét kezd kimenni a divatból, mert divatba jött a fejadó, ez pedig egy muzulmannak is sok.) Nálunk a soknejűség nem tudott divatba jönni, mert az apa nem készpénzért adja leányát, de váltóra — a mennyiben a szülői beleegyezés után következik a jegyváltás. (Ma már lehet jegyet váltani vasutra, majomszínházba, sőt ingyenjegyeket a pokolba, — ezekhez nem okvetlen szükséges a szülői beleegyezés.)

Nem így volt a divat hajdanában! A lovag beleszeretett valamely delnőbe. A hölgy, hogy meggyőződjék szerelméről, így szól a lovagnak: Apám a szent földön

halt meg. Menj, boszuld meg őt és a tied leszek. Mit tett a lovag? Eladta ökrét, szamarát, nem tartva meg egyebet ősei kardjánál. A fringivál oldalán s a kedves által süttött szárogácsával iszákjában utra kelt Palesztinába. Harolt a nagy melegben, levágott két törököt s vissza jött ismét a kedveshez, ki azalatt mint illik — férjhez ment egy másikhoz.

Ma más a divat.

A házassalendő fiatalember neve már nem lovag többé, de dandy, arszlán, lyon. Ezek is lelkesednek, de csak a sóhajtasz z i n ü szoknyák után. A pislá, méla holdvilágnál kezükbe vesznek egy nádpalcát s arra azt mondják, hogy az lant (pedig csak az ebek ellen viszik magukkal) s leülnek a kedves ablaka alá s ott tele szívják magukat világtájdalommal; — a kedves pedig azalatt az ágyfüggönyök mögött titokban olvassa Paul de Kookot.

A lovaggyűtés is kiment már a divatból, pedig ez által avattott az ifjú férfiuva. Az ifjut ugyanis, amint illik, kötszer jól hátba ütötték karddal, ami annyit jelentett, hogy ez az utolsó ütés, amit hátán elszedhetet — más szóval nem szabad retrálni. (48 óta nálunk minden katonának való fiatal embert lovagvá kellett volna ütni.) Azután le kellett vetni csizmáját, azt teletöltenie borral s az egész közönség előtt kedvese egyszégre egy hajtókában ki kellett innia. Ez volt a stibli ivás.

Ma már senkit sem ütnek meg karddal, hogy férfiuva legyen. Csizmáját sem veti le senki, ha inni akar. De azért a stibli ivást megtartottuk. A civilizáció azonban üveg stibliket csinált, melyeknek az az előnyük van, hogy tisztabban kiihatók és a csizma sem iszik el előlünk semmit. (Szükszainál 1 pengő előrefizetés mellett bárki megpróbálhatja.)

Hajdan az volt a divat, hogy a lovag hölgyének egy szalagocskájáért veszélyes harcokat vívott a tornákon; és ha mint győztes elnyerhette, büszkén viselvé az egész világ előtt.

Ma már csak a nekikeseredett ujoneok hordanak szalagot.

Hajdan színekben fejezte ki a lovag és a hölgy érzelmeit. A világosvörös azt jelentette: szívem minden eszű vére hazámért.

Ma azt jelenti: Légy bátor! vagyis gyere be rózsám gyere be, csak magam vagyok idebe!

A sötétsárga azt jelentette: Halál ül szívembe, mert hölgyem más szeret.

Ma azt jelenti: Hord el magad; — ittthon van a papa is, meg a mama is!

Mikor a lovagok kimentek a divatból, divatba jöttek a házi barátok. Hajdan ezek meztelbájjá váltak, később boeskorban, még később trikóban, most pedig fantázia-frakkban. Kezdetben szarvakat is viseltek, de azokat most már átadták a férjeknek.

A lovagokkal együtt kiment a divatból az egyeneslelkűség is. De ugyanakkor divatba jött a köpenyeg. Mióta ez divatba van, azóta boldogabbak vagyunk! Mig nem volt köpenyegünk — addig köpenyegesen tudtunk fordítani! A görögök és rómaiak is érezték ennek hiányát, amiért is rövid palástokat viseltek. Ez is csak jó volt; ezzel is sok szép dolgot el lehetett palástolni.

Első Ferenc, a hölgyek eme univerzális hódítója divatba hozta a nagy szakált. Allitól azért növeszté meg szakáltát, hogy arcából minél többet eltakarjon, mert restelte udvaroncái előtt elárulni a páviai csatavesztés utáni aggodalmait. Ugyanő udvarhölgyeinél divatba hozta a duzzadt szoknyát. Ezt legkésőbb az angolok — leghamarabb mi magyarok fogadtuk el krinolin néven; hiába! — szeretünk felfuvalkodottak lenni.

Egyik udvarhölgyének harmatgyenge arcborán valami mérges pattanáska támadt. Hogy eltakarja, parányi fekete flastromocskát ragasztott rá s így jelent meg az udvarnál. Ez annyira megtetszett a delnőknek, hogy másnap mindnyájan fekete flastro-

mocskával jelentek meg, sőt voltak olyanok is, kik egy helyett kilenc-tíz is felragasztottak arcukra.

Ezt a divatot mi is megtartottuk; a flastromocskát elneveztük „Schönheitspfasternek”, mert hát mi is mindenáron szépek akarunk lenni. (Ezen divat ellen laghangosabban tiltakozhatnának a kéményseprők.)

Izabella spanyol királyné egyszer elhatározta magában, hogy többé nem tart mosónét, — divatba jött tehát az Izabella-szín, melyet ma már csak a kisgyermek és vándorlegények viselnek.

Bavariai Izabella divatba hozta a mélyen kivágott ruhákat. Ez a divat csak szerény magyar hölgyeinknél nem tudott megcrósodni.

Medici Katalin felöltöztette egész lúlig az embereket, midőn a hatalmas nyakfordorokot hozta divatba. A francia forradalom ellenkezőleg levettöztette az embereket, midőn a nők „a la grecque”, a férfiak „a la romain” öltözének.

A civilizáció visszaelt a divattal, midőn divattá tette a fényűzést.

Hajdan nem volt fényűzés. Boleyn Anna, ki polgári házasságot kötött VIII. Henrikkel, majd a bóréből ugrott ki, midőn névnapjára három pár keztyűt és két pár tehér cipőt kapott Henrikktől.

Milyen boldogok lehettek akkor az emberek!

De eszére fog térni még az emberiség és meg fogja érteni ama régi mondást: a hársny kioltja a konyhában a tüzet! azt a tüzet, melynél oly szépen meg lehetett volna pirítani a rétet, a gyenge malaot, szerény töltött káposztát s más efféle csuszó-mászó állatokat. **Tigrámó.**

Apróságok.

— **Korkep.** Ugyan, tanár ur, ott volt a tegnapi premiérenél? Kérem mondja el nekem a darab tartalmát!

— **E l m o n d j a m ?** Nem asszonyom, azt nem tehetem! Ilyen dolgokat manapság csak a s z i n p a d o n szabad kimondani, a t á r s a s á g b a n soha!

B i r ó: Nagysád tehát megmarad szándéka mellett? Fentartja a válópert? De meggondolta-e, milyen jó tulajdonságai vannak férjének? Hiszen ő mindig jó és szeretetteljes volt nagysád irányában és azt állítja, hogy mindig szerette és most is szereti nagysádat!

H ö l g y: Férjem? Meghiszem azt! Hiszen ez az ember mindenre képes!

H ö l g y (már nem egészen fiatal): Biztosítom önt, hadnagy ur, hogy már számtalan kosarat osztogattam.

H a d n a g y: Volt is rá elég ideje!

O r v o s: Ne egyék sokat, ne igyék sokat, maradjon este ottthon, ne dohányozzon sokat s tornásson meg sétáljon sokat!

B e t e g: De doktor, ha mindezeket meg akarám tartani, nem kellene orvost hivatnom!

— **A kis kolbász.** Hentes: Nem tetszik talán ez a kolbász, uram?

U r: Ugy van! A kolbász végei nem tetszenek nekem.

H e n t e s: De kérem, minden kolbásznak két vége van!

U r: Az igaz, hanem ennek a kolbásznak a végei nagyon közel vannak egymáshoz.

Malicia. **U r** (egy költővel találkozik): Kedves barátom, maga már rám sem ismer! Csak nem bántottam valamivel?

K ö l t ő: Bocsanatot, uram, de én most egy v i g j á t é k o n dolgozom. . . .

U r: Ah, az már más! Tehát ön ezért olyan s z o m o r u!